

شهریور ۱۴۰۱
مسلسل: ۱۸۴۱۰

**مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۱۹. استان زنجان (ویرایش نخست)**

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۴۱۰

کد موضوعی: ۲۲۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸: ۱۹. استان زنجان (ویرایش نخست)

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه اقتصاد منطقه‌ای و بین‌الملل)

تهیه و تدوین: زهرا ذاکری

همکاران: مجتبی اسفندیاری، نگار اکبری

مدیر مطالعه: سیدجعفر حسینی

ناظران علمی: فرشاد مؤمنی، حسین غلامرضانژاد، علی اصغر بانویی، موسی شهبازی، سیدمحسن

علوی‌منش، سیدعلی روحانی

اظهار نظر کنندگان: حمید فصیحی، سیدمحمدامین اخوت علویان، عاطفه جلالی موسوی

واژه‌های کلیدی:

۱. توسعه

۲. توسعه منطقه‌ای

۳. طرح‌های تملك دارایی‌های سرمایه‌ای

۴. استان زنجان

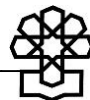

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۶/۱۵

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۵	مقدمه.....
۶	۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه.....
۶	۱-۱. مفاهیم.....
۸	۱-۲. پایه‌های آماری.....
۹	۱-۳. روش مطالعه.....
۱۲	۱-۴. محدودیت‌های مطالعه.....
۱۳	۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان در سال ۱۳۹۸.....
۱۴	۲-۱. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان.....
۱۴	۲-۱-۱. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر حسب امور.....
۱۷	۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر حسب فصل.....
۲۱	۲-۱-۳. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر حسب برنامه.....
۲۳	۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان در سطح شهرستان‌های استان.....
۲۸	۲-۳. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان.....
۳۱	۲-۴. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر حسب اعتبار پروژه.....
۳۵	جمع‌بندی و پیشنهادها.....
۳۸	پیوست‌ها.....
۳۸	پیوست ۱.....
۴۰	پیوست ۲.....
۴۳	منابع و مأخذ.....

مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۱۹. استان زنجان (ویرایش نخست)

چکیده

تصویب طرح‌های آمایش استانی در اسفندماه ۱۳۹۹ و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پررنگ ساخته است که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های انجام شده یا در حال اجرا از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای در استان‌ها، در راستای پیشنهادهای و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ از آنجا که پروژه‌های جاری در بودجه‌های عمرانی استان‌ها قبل از تدوین اسناد آمایش تعریف شده‌اند، لذا می‌توان گفت اسناد آمایش حداقل تا سال ۱۴۰۰ نقشی در ایجاد پروژه‌های عمرانی جاری استان‌ها نداشته‌اند.

اما پاسخ به این سؤال که آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر، می‌تواند در راستای تخصیص بهینه منابع مالی کشور مؤثر باشد. به عبارت دیگر در صورتی که بتوان با عنایت به دستاوردهای اسناد آمایش استانی و ملی، اولویت‌بندی مشخصی برای توسعه هر استان ارائه و در نهایت تخصیص اعتبارات را معطوف بر اولویت‌های مذکور نمود، احتمال تحقق اهداف توسعه‌ای پیش‌بینی شده برای هر استان بیشتر خواهد بود.

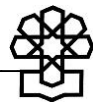
به این ترتیب در مطالعه حاضر به‌عنوان گام نخست، شفافیت طرح‌های عمرانی استان مورد توجه قرار گرفته است؛ شفافیتی که تاکنون در خصوص پروژه‌های عمرانی استان‌ها تا بدین حد صورت نگرفته و از سوی دیگر می‌تواند بستر مناسبی برای مقابله با مفاسد احتمالی در این زمینه نیز باشد.

به‌نظر می‌رسد واکاوی دقیق طرح‌های عمرانی استان‌ها از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه» در سطح استان و شهرستان‌های مربوطه می‌تواند تصویر قابل‌اتکایی از وضع موجود ارائه دهد و در نهایت امکان پاسخ به سؤال فوق را از طریق انجام مطالعات تکمیلی فراهم کند.

از سوی دیگر مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها از آن جهت حائز اهمیت است که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل‌اتکا علی‌رغم صرف زمان و منابع فراوان، به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان، متمرکز بر موضوعاتی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌گردد و بخش قابل‌ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

در ادامه مهم‌ترین دستاوردهای گزارش حاضر در ارتباط با طرح‌های عمرانی استان زنجان در سال ۱۳۹۸ ارائه شده است:

- استان زنجان در سال ۱۳۹۸، تعداد ۹۳۸ پروژه فعال در قالب ۳۶۲ طرح عمرانی داشته که قدیمی‌ترین آنها از سال ۱۳۷۰ آغاز شده است.
- طرح‌های یادشده در قالب ۱۰ امور، ۳۱ فصل و ۷۰ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند.
- مجموع اعتبار پیش‌بینی‌شده برای پروژه‌های مذکور بالغ بر ۲۶.۶ هزار میلیارد ریال است.
- در مجموع ۵۰/۲ درصد از اعتبارات یادشده (حدود ۱۳/۴ هزار میلیارد ریال)، جهت اجرای پروژه‌ها، تخصیص داده شده است.
- متوسط عمر پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای استان معادل ۲/۴ سال بوده است.
- «امور اقتصادی» با ۳۱/۶ درصد سهم و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با ۲۵/۹ درصد سهم، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به‌خود اختصاص داده‌اند.
- «امور اقتصادی» به تنهایی ۶۷/۷ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان را به‌خود اختصاص داده است. از این منظر، «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با ۱۳/۳ درصد سهم، در رتبه دوم قرار گرفته است.
- بر مبنای فصول، فصل‌های «کشاورزی و منابع طبیعی»، «آب و فاضلاب» و «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، به ترتیب با ۱۴/۹، ۱۳/۱ و ۱۲/۷ درصد سهم، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به‌خود اختصاص داده‌اند.
- فصول «منابع آب» و «آب و فاضلاب» به ترتیب با اختصاص ۵۸/۵ و ۱۱/۶ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، بیشترین سهم را از منابع اعتباری تخصیصی استان داشته‌اند.
- دو برنامه «ارائه خدمات آب شهری و روستایی (فصل آب و فاضلاب- امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» و «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل- امور اقتصادی)»، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها را داشته‌اند.
- دو برنامه «تأمین آب (فصل منابع آب- امور اقتصادی)» و «عرضه آب (فصل منابع آب- امور اقتصادی)»، بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص یافته را به‌خود اختصاص داده‌اند.
- ۵۹ برنامه عمرانی استان، علی‌رغم دربرگرفتن ۵۴۰ پروژه، معادل ۵۷/۶ درصد کل پروژه‌های عمرانی استان، صرفاً ۱۱/۴ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند.
- ۵۰ برنامه از ۵۹ برنامه یاد شده، هریک سهمی بسیار اندک و کمتر از ۰.۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان را جذب نموده‌اند. سهم هریک از ۹ برنامه دیگر نیز بین ۰/۵ تا ۲ درصد بوده است.
- شهرستان «زنجان» به‌عنوان مرکز استان، ضمن برخورداری از سهم ۲۱/۴ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، با ۲۶/۸ درصد سهم از اعتبارات تخصیص یافته استان، بیشترین سهم از منابع عمرانی استان را داراست.
- پس از شهرستان «زنجان»، شهرستان «ایجرود» با ۲۴/۵ درصد سهم از اعتبارات تخصیص یافته استان، در رتبه بعدی قرار گرفته است. سهم بالای شهرستان یاد شده از اعتبارات تخصیص یافته در مقایسه با سهم اندک آن از

تعداد پروژه‌های عمرانی استان (۷/۹ درصد سهم)، قابل تأمل است. این در حالی است که شهرستان «خداپنده» علی‌رغم برخورداری از سهم ۱۸/۷ درصدی از تعداد کل پروژه‌های استان، صرفاً ۶/۸ درصد از اعتبارات تخصیص یافته را جذب کرده است.

- شهرستان‌های «بهر» و «ایجرود» به‌ترتیب با جذب ۸۱.۴ درصد و ۶۴.۳ درصد از منابع پیش‌بینی شده برای پروژه‌های خود، از منظر شاخص تخصیص اعتبار، نسبت به سایر شهرستان‌های استان، در جایگاه مناسب‌تری قرار دارند.
- شهرستان‌های «خرمدره»، «سلطانیه»، «زنجان»، «ماهنشان» و «خداپنده» با نسبت تخصیص اعتبار کمتر از ۵۰ درصد، شرایط نامطلوب‌تری را دارند.

- ۱۹/۴ درصد پروژه‌های عمرانی استان زنجان، در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. اندازه ۵۶/۸ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۱۷/۴ درصد آنها، «متوسط» است و در نهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ»، به‌ترتیب ۵/۱ درصد و ۱/۳ درصد از کل پروژه‌های استان را به‌خود اختصاص داده‌اند.

در مطالعه حاضر به‌منظور طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان زنجان از دو ماتریس «عمر - درصد تخصیص» و «اندازه - اولویت» بهره گرفته و در نهایت مبتنی بر دو ماتریس مذکور اولویت‌بندی مشخصی جهت مواجهه با پروژه‌های مذکور ارائه شده است. در ارتباط با ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

- طبقه یک: پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)،
 - طبقه دو: پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)،
 - طبقه سه: پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)،
 - طبقه چهار: پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)،
 - طبقه پنج: پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد).
- براساس طبقه‌بندی فوق ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان تشکیل و نحوه برخورد با هریک از مناطق ماتریس عمر - تخصیص با اولویت‌بندی پنج‌گانه زیر تبیین شده است:

الف) اولویت ۱: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)

- ویژگی: چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر،
- تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه.

ب) اولویت ۲: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
 - نظارت و بررسی دقیق پروژه،
 - آسیب‌شناسی علل تأخیر،
 - اتمام یا اصلاح پروژه.

ج) اولویت ۳: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند و به اتمام رسیدن آنها در افق کوتاه‌مدت محتمل است.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
 - تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه.

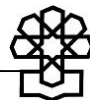
د) اولویت ۴: طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)

- ویژگی: شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
 - نظارت و بررسی دقیق پروژه،
 - آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر،
 - تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه.

ه) اولویت ۵: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)

- ویژگی: هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
 - نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی.

اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما با توجه به تخصیص کم و گاه طول عمر بالای طرح‌های مستمر (نظیر تعمیر و نگهداری)، به نظر می‌رسد واکاوی دقیق تمامی پروژه‌های عمرانی اعم از مستمر و غیرمستمر و انتخاب نحوه صحیح مواجهه با آنها از ضرورت بالایی برخوردار است. در ادامه مهم‌ترین نکات حاصل از اولویت‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان زنجان براساس متدولوژی فوق‌الذکر ارائه می‌شود:

- پروژه‌های اولویت دوم، عمدتاً در گروه پروژه‌های «متوسط»، «کوچک» و «بزرگ» قرار دارند.
 - پروژه‌های اولویت سوم، عمدتاً «کوچک» و «متوسط» هستند.
 - بیش از ۸۴ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است، در زمره پروژه‌های «متوسط»، «بزرگ» و «خیلی بزرگ» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بیش از ۱ میلیارد تومان است.
 - حدود ۸۱ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ که ۸۶/۱ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند، «کوچک» یا «بسیار کوچک» هستند.
 - با توجه به آنکه پروژه‌هایی که عمر آنها کمتر از ۱۰ سال است، بسته به درصد تخصیص اعتبار، در اولویت سوم یا پنجم جای گرفته‌اند، می‌توان گفت بخش عمده پروژه‌های عمرانی استان که طی یک دهه اخیر بارگذاری شده‌اند، از نظر شاخص اندازه، «کوچک» هستند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها، بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان است.
- شایان ذکر است تمامی مطالب و تحلیل‌های ارائه شده در گزارش حاضر به دلیل عدم ارائه گزارش‌های عملکرد و پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور، براساس تخصیص ریالی ارائه شده‌اند.

مقدمه

پیوند میان برنامه‌ریزی فضایی کلان با طرح‌ها و پروژه‌های عملیاتی و متعاقب آن امکان‌سنجی، برآورد و تأمین اعتبارات آنها، همواره از عمده چالش‌های کشور بوده است. از طرفی طرح آمایش سرزمین به‌عنوان داعیه‌دار برنامه‌ریزی فضایی کشور همواره در مرحله تهیه و تصویب جامانده و به جرئت می‌توان گفت طرح‌های آمایش سرزمین تهیه شده (اقدامات ناقص انجام شده در سال‌های برنامه سوم توسعه به بعد)، هیچ‌گاه نتوانستند آن‌طور که انتظار می‌رفت اجرایی شده یا در طرح‌ها و پروژه‌های اجرایی کشور به‌عنوان سند فرادست، تأثیرگذار باشند.

در سال‌های اخیر تهیه و تصویب طرح‌های آمایش استانی و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پررنگ ساخته که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی جاری کشور، در راستای پیشنهادهای و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر؟ برای پاسخ به این سؤال نیاز است قوانین بودجه و طرح‌های آمایش به تفکیک هر استان و با دقت کامل مورد بحث و بررسی قرار گیرد تا بتوان میزان ارتباط این دو را ارزیابی کرد.

با فرض این موضوع که قانون بودجه باید با منطق مشخص و قابل دفاع، تخصیص بودجه را انجام دهد؛ به نظر می‌رسد میزان اعتبارات توزیع شده و تخصیص یافته به استان‌ها (فارغ از نگاه صرف به جدول ۱۰ ماده‌واحد قانون بودجه) باید با نیاز، عملکرد و شرایط استان همچنین با رویکرد و هدف قانون، ارتباط معناداری برقرار کند.^۱ از سوی دیگر، موضوع شفافیت میزان اعتبارات تخصیص یافته به استان‌ها اگرچه به احتمال زیاد باید به تفصیل در دستگاه‌های اجرایی مربوطه یا دفاتر موضوعی سازمان برنامه و بودجه کشور یا سازمان‌های استانی آن وجود داشته باشد، لکن در قوانین بودجه‌ای که در اختیار جامعه مخاطب قرار می‌گیرد، قابل ردیابی نیست.^۲ این نارسایی در قوانین بودجه، می‌تواند ناشی از دو عامل باشد:

- اطلاعات در قانون بودجه قابل تشخیص بوده و فقط از نظر ارائه شکلی در جداول، تفکیک استانی آن موجود نیست.
 - اعتبارات از هر دو لحاظ ماهوی و شکلی، قابلیت شناسایی استانی را ندارند.
- همان‌طور که پیش‌تر نیز اشاره شد، بی‌تردید کشف و برقراری ارتباطات منطقی بودجه سالیانه با برنامه‌های توسعه کشور، هم از بابت ماهیت بودجه‌ریزی و هم از جنبه شفافیت، چالشی اساسی است. فرایند شفاف‌سازی منابع تخصیص یافته را می‌توان با توجه به اطلاعات در دسترس قوانین بودجه و با تحلیل توزیع استانی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آغاز کرد. شایان توجه است کشف رابطه معنادار میان عوامل برنامه‌ریزی فضایی (مشخصاً طرح‌های آمایشی) و اجزای بودجه (به‌ویژه طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی) در سطح استان‌ها، نیازمند مطالعات جداگانه است که در آینده در دستور کار قرار خواهد گرفت.
- با این مقدمه، برای شفاف‌سازی ساختار طرح‌های عمرانی استانی در گزارش حاضر، ابتدا پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین شده و در ادامه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه»، مورد واکاوی قرار گرفته و در نهایت جمع‌بندی گزارش ارائه شده است.

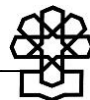
۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه

در این قسمت از مطالعه به تبیین مفاهیم اساسی پیرامون طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پرداخته و سپس، پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین می‌شود.

۱-۱. مفاهیم^۳

طبق بند «۱۰» ماده (۱) قانون برنامه و بودجه،^۴ «طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای» به مجموعه عملیات و خدمات مشخصی اطلاق می‌شود که براساس مطالعات توجیهی فنی، اقتصادی، اجتماعی توسط دستگاه اجرایی، طی مدت معین

۱. این ارتباط باید از ذهن و رابطه تصمیم‌گیران به دور بوده و قابل تشخیص، تبیین و درک برای جامعه کارشناسی و بهره‌بردار باشد.
 ۲. از یک جنبه می‌توان تصور شد که دولت و به تبع آن سازمان برنامه و بودجه کشور (به‌عنوان تدوین‌کننده لایحه و مجری قوانین بودجه که اختیار تام در نحوه ارائه این قوانین را براساس قانون اساسی داراست) به این نوع تفکیک در قوانین بودجه قائل نبوده و آن را جزء وظایف خود تلقی می‌کند.
 ۳. مطالب این بخش از گزارش مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری باعنوان «آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای ساماندهی»، ۱۴۰۰ اخذ شده است.
 ۴. قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱.

و با اعتبار معین برای تحقق بخشیدن به هدف‌های برنامه عمرانی پنج‌ساله به‌صورت سرمایه‌گذاری ثابت یا مطالعه برای ایجاد دارایی سرمایه‌ای، اجرا شده و منابع مورد نیاز آن از محل اعتبارات مربوط به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تأمین می‌شود.

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از ابعاد مختلف قابل طبقه‌بندی هستند به‌طوری که از بعد مقیاس، به دو دسته «طرح‌های ملی» و «طرح‌های ملی استانی شده (طرح استانی ویژه سابق)»، از بعد ماهیت، به دو گروه «مستمر» و «غیرمستمر» و از بعد نوع طرح، به انواع «احداث»، «توسعه»، «مرمت» و غیره تقسیم می‌شوند.

- **طرح‌های ملی**، طرح‌هایی هستند که جنبه استراتژیک داشته و از لحاظ سرمایه‌گذاری، بزرگ و از نظر تکنولوژی، پیچیده بوده و آثار مترتب بر اجرای آنها نیز از یک منطقه فراتر می‌رود.

- **طرح‌های ملی استانی شده**، مجموعه‌ای از طرح‌های ملی هستند که در پیوست ۱ قانون بودجه به‌صورت استانی مشخص شده‌اند.

- **طرح‌های مستمر و غیرمستمر**، طرح‌های پیوست ۱ قانون بودجه از بعد دارا بودن سال شروع و خاتمه به دو بخش طرح‌های غیرمستمر (دارای سال شروع و خاتمه) و طرح‌های مستمر (فقط دارای سال شروع) که بیشتر ماهیت تعمیر و نگهداری و تأمین تجهیزات دارند، تقسیم می‌شوند (فصیحی، ۱۴۰۰).

طبقه‌بندی طرح‌های عمرانی در پیوست ۱ قانون بودجه، بدین ترتیب است که هر طرح در ذیل یک برنامه و هر برنامه در ذیل یک فصل و هر فصل در ذیل یکی از امور ۱۰ گانه جای می‌گیرد. اطلاعات تکمیلی هر طرح شامل تعداد پروژه، شرح عملیات، میزان پیشرفت فیزیکی و ریالی و سایر اطلاعات مالی و نظارتی در موافقتنامه‌ای که به نام هر طرح پیش‌بینی شده ارائه می‌شود. موافقتنامه عقدی است حقوقی-فنی و مالی که دستگاه اجرایی تعهد می‌کند از یک طرف شرح عملیات مندرج در آن را رعایت کند و از طرف دیگر سازمان برنامه و بودجه به‌موازات پیشرفت فیزیکی عملیات، اعتبارات مصوب را براساس تخصیص اعتبار در اختیار دستگاه اجرایی قرار دهد.

- **موافقتنامه طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای** از تعدادی فرم و ضمیمه تشکیل می‌شود به‌طوری که در فرم (۱) به خلاصه طرح، در فرم (۲) به گزارش توجیهی طرح، در فرم (۳) به منابع تأمین اعتبار هر پروژه ذیل طرح، در فرم (۴) به اعتبارات برحسب فصول سرمایه‌گذاری، در فرم (۵) به خلاصه پروژه‌ها و در فرم ضمیمه (۲) به میزان و نوع سرمایه‌گذاری در طرح‌ها به تفکیک تأمین منابع (عمومی و داخلی) شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت اشاره می‌شود.

طبق دستورالعمل اجرایی ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴، کارگروه استانی ماده (۲۳)، وظیفه بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح استان را برعهده دارد و تصویب نهایی آن به‌عهده شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان است.

کمیسیون و کارگروه استانی برای عمل به ماده (۲۳) قانون مذکور ایجاد شده است. طبق بند «الف» این ماده، عناوین، اهداف کمی و اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید با رعایت مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱ و رعایت قانون نحوه اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی براساس گزارش توجیهی فنی (حجم کار و زمانبندی اجرا)، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی و رعایت پدافند غیرعامل ازسوی مشاور و دستگاه اجرایی پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، برای یک‌بار و به قیمت ثابت سالی که

طرح‌های مورد نظر برای اولین بار در لایحه بودجه سالیانه منظور می‌گردد، به تفکیک سال‌های برنامه‌های توسعه و سال‌های بعد به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد (فصیحی، ۱۴۰۰).

۱-۲. پایه‌های آماری

بر اساس اطلاعات ارائه شده توسط «معاونت امور استان‌ها و مناطق سازمان برنامه و بودجه کشور»، به‌طور کلی تأمین اعتبارات طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی در سطح استان‌ها می‌تواند از محل منابع بودجه‌ای و غیربودجه‌ای تأمین شود.^۱ همان‌طور که بیان شد در بودجه‌های سنواتی منابع و مصارف به دو بخش ملی و استانی تقسیم می‌گردد که منظور از مصارف استانی، اعتبارات تحت مدیریت شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌هاست که در جدول ۱۰ ماده‌واحد قانون بودجه لحاظ می‌شود. فارغ از ابهام‌های مختلف در بودجه و نحوه عملکرد آن، یکی از ابهام‌های اصلی بودجه را می‌توان نحوه توزیع اعتبار هر یک از استان‌ها دانست. زیرا اعتبارات توزیعی استان‌ها به جدول ۱۰ ماده‌واحد محدود نمی‌شود؛ به‌عبارت دیگر با فرض اینکه همه مصارف در یک مکان به‌وقوع می‌پیوندند که در محدوده یکی از استان‌ها واقع شده، پس همه مصارف می‌توانند تقسیم‌بندی استانی داشته باشند؛ لکن برخی مصارف که ماهیت ملی پیدا می‌کند باید از بقیه اعتبارات مجزا باشد. نحوه تمایز مصارف برخی دستگاه‌های اجرایی دارای ماهیت ملی را می‌توان این‌گونه برشمرد:

- دستگاه‌های اجرایی و فعالیت‌های مرتبط آنها که حکم سیاستگذاری یا نظارت عالی را برای کشور دارند و شمول اثر این فعالیت‌ها مربوط به حوزه‌های فعالیت خارجی یا عمومی کل کشور است (مانند مرکز سه قوه و برخی وزارتخانه‌ها یا نهادها)،

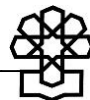
- دستگاه اجرایی و فعالیت‌های مرتبط آن، حکم راهبری اجرایی یا سیاستگذاری بخشی را داراست و به‌عنوان دستگاه اصلی وظیفه هماهنگی دستگاه‌های استانی تابعه را دارد (مانند بخش ملی وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها)،

- ارگان‌های نظامی (و نه انتظامی) و امنیتی،

- دستگاه‌هایی که فقط یک مجموعه مرکزی و ملی داشته و تفکیک عملیات استانی آنها نیاز به پایگاه داده خاص و طبقه‌بندی شده داشته که در وضعیت کنونی این تمایز امکانپذیر نیست (مانند اعتبارات مربوط به برخی صندوق‌های بیمه)،

در یک نتیجه کلی می‌توان ادعا کرد که اعتبارات مندرج در قانون بودجه سالیانه بجز در چهار مورد فوق‌الذکر، حتی اگر قابل تفویض به استان‌ها نباشد، می‌تواند قابل تقسیم به استان‌ها باشد. همچنین می‌توان گفت ارائه یک بررسی کامل در این زمینه به‌دلیل کمبود اطلاعات، عدم دسترسی آسان به اطلاعات موجود و طبقه‌بندی شدن برخی اطلاعات، امکانپذیر نیست. اما می‌توان بررسی داده‌های مندرج در قوانین بودجه را به‌عنوان گام نخست تلقی کرد.^۲ اصول مهم و حائز اهمیت در تفکیک استانی طرح‌ها در پنج دسته زیر قابل دسته‌بندی است:^۳

۱. برای مطالعه بیشتر مراجعه شود به پیوست ۱.
 ۲. هرچند در این راه نیز، عدم دسترسی به داده‌های دارای فرمت قابل ویرایش، مشکل اصلی محسوب شده و تحلیل را زمانبر کرده و در برخی موارد، باعث بروز خطاهایی می‌شود.
 ۳. اعتبارات استانی جدول ۱۰ ماده‌واحد قوانین بودجه را نیز می‌توان به این ۵ دسته افزود. اما از آنجا که نحوه توزیع این اعتبارات و پروژه‌های آن مشخص نیست؛ لذا این موضوع محل بحث نخواهد بود.

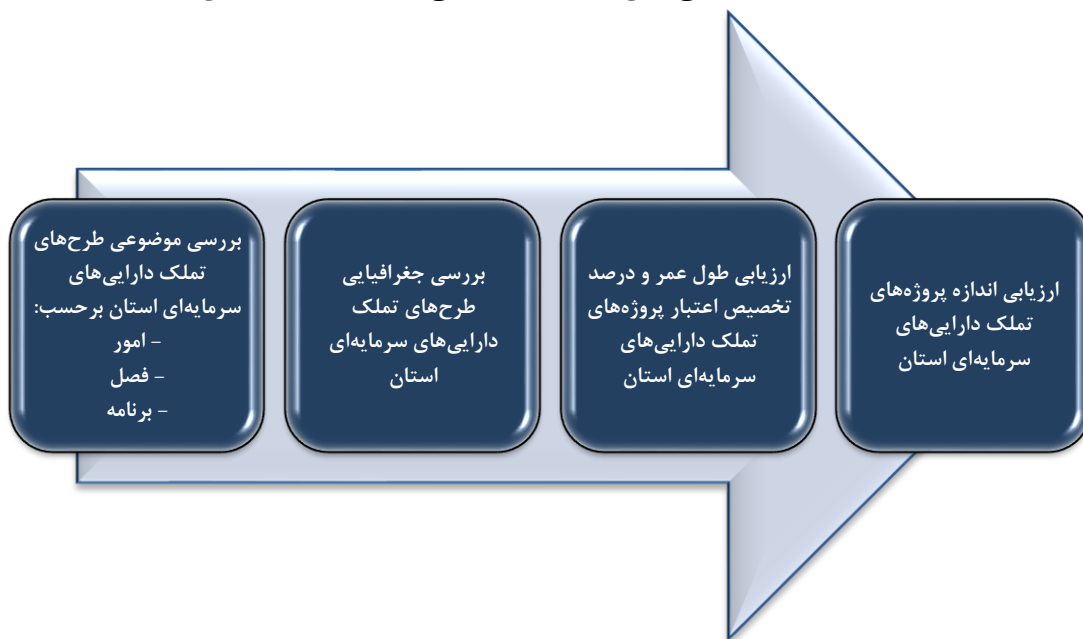
- برخی طرح‌ها با اعتبار ملی مربوط به دستگاه‌های ملی و در راستای وظایف حاکمیتی دستگاه‌ها اجرایی می‌شوند که مشخصه تفکیک استان ندارند.
- برخی دیگر از طرح‌های با اعتبار ملی میان تمامی استان‌ها (یا بسیاری از استان‌ها) مشترک بوده و در سطح طرح که در قانون ذکر می‌شود امکان تفکیک نداشته و به احتمال زیاد در سطح پروژه قابلیت تفکیک دارند که به دلیل عدم دسترسی به این سطح از اطلاعات، در این مطالعه امکان محاسبه اعتبار آن وجود ندارد.^۱
- دسته سوم شامل طرح‌هایی با اعتبار ملی است که بین چند استان مشخص تعریف شده‌اند. این طرح‌ها هرچند قابلیت تشخیص استان‌های برخوردار از آن طرح‌ها را دارند، لکن به دلیل مشخص نبودن سهم هر استان از اعتبارات آن طرح، امکان محاسبه سهم اعتباری هر استان وجود ندارد.
- طرح‌هایی با اعتبار ملی که براساس نام طرح قابلیت تفکیک استانی را دارا بوده و مکان اجرای طرح کاملاً مشهود و ویژه یک استان است. این طرح‌ها در سال‌های بررسی شده، همواره بیش از نیمی از طرح‌های ملی مندرج در پیوست ۱ را شامل شده‌اند.
- طرح‌هایی با اعتبار ملی که مبادله موافقتنامه آن در استان انجام می‌شود و با عنوان طرح‌های استانی ویژه قلمداد می‌شود. این طرح‌ها به‌طور کامل قابلیت تفکیک استانی دارند. تا پیش از سال ۱۳۹۷، این‌گونه طرح‌ها در قالب یک جدول مستقل در پیوست ۱ قانون بودجه درج می‌شد؛ لکن پس از این سال، جدول مذکور حذف و طرح‌های استانی ویژه به‌صورت ستاره‌دار به همراه سایر طرح‌ها در پیوست ۱ قانون بودجه درج می‌شود.^۲
- از آنجا که بررسی اعتبارات هزینه‌ای - مؤکداً فارغ از نگاه صرف به جدول ۱۰ ماده‌واحد قوانین بودجه از نظر ماهوی و شکلی قابلیت تفکیک استانی ندارد^۳ لذا گزارش حاضر مبتنی بر داده‌های پایگاه اطلاعاتی «سامانه نظارت ۴»^۴ سازمان برنامه و بودجه، اعتبارات عمرانی تخصیص یافته به استان‌ها از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای را بررسی کرده است.

۳-۱. روش مطالعه

گزارش حاضر با روش تحلیلی- توصیفی انجام شده است. به‌عبارت دیگر تلاش شده وضعیت موجود پروژه‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای در استان بررسی و به توصیف منظم و نظام‌مند وضعیت فعلی پرداخته شود. به این منظور طبقه‌بندی و توصیف طرح‌ها و پروژه‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای در هر استان به‌شرح زیر انجام شده است:

۱. در پیوست ۱ بودجه به این ردیف‌ها؛ ردیف‌های گلوبال اطلاق می‌شود.
۲. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، این طرح‌ها در پیوستی جداگانه با عنوان اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ گنجانده شده است.
۳. جهت بررسی این موارد باید اطلاعات لازم از سازمان برنامه و بودجه کشور استعلام و مطالبه شود که به دلیل ماهیت اطلاعات و گزارش، امری ناشدنی جلوه می‌نماید.
۴. سامانه مذکور، تمامی پروژه‌های عمرانی استان‌ها که برای آنها موافقتنامه مبادله شده است را براساس کلیه اعتبارات تخصیص یافته اعم از بودجه‌ای و غیربودجه‌ای ارائه می‌کند.

نمودار ۱. فرایند بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان

مأخذ: مطالعات تحقیق.

در ارتباط با ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

نمودار ۲. طبقه‌بندی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان

مأخذ: همان.

براساس طبقه‌بندی فوق، ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان به شکل زیر ارائه شده است:

جدول ۱. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (تعداد پروژه)

۲۰ سال و بیشتر	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	کمتر از ۵ سال	عمر پروژه
					درصد تخصیص اعتبار
					کمتر از ۲۰ درصد
					بین ۲۰ درصد تا ۴۰ درصد
					بین ۴۰ درصد تا ۶۰ درصد
					بین ۶۰ درصد تا ۸۰ درصد
					۸۰ درصد و بیشتر

مأخذ: مطالعات تحقیق.

نحوه برخورد با هریک از مناطق ماتریس عمر - تخصیص فوق در جدول زیر تبیین شده است:

جدول ۲. اولویت‌بندی پروژه‌های موجود در ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان و ارائه پیشنهادهایی برای مواجهه با پروژه‌های موجود در هر اولویت

اولویت	گروه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه 	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نمی‌باشد.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر اتمام یا اصلاح پروژه 	به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نمی‌باشد.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه 	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه 	شرایط بینابینی نسبت به دو گروه نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی 	هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

مأخذ: همان.

همچنین ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان برحسب اعتبار پروژه صورت پذیرفته است. شایان ذکر است با توجه به نتایج جلسات هم‌اندیشی با کارشناسان سازمان برنامه و بودجه و خبرگان حوزه مورد بررسی، در حال حاضر طبقه‌بندی مشخصی برای ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های

سرمایه‌ای وجود ندارد و تعاریف به کار رفته در این گزارش در خصوص طول عمر، صرفاً تعاریف عملیاتی ناظر به این گزارش است. بر این اساس دسته‌بندی مذکور عبارت است از:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار،
- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار.

در نهایت نیز جهت ارائه تحلیل‌های تکمیلی، ماتریس اولویت-اندازه برای هر استان به شکل زیر تهیه شده است:

جدول ۳. ماتریس اندازه-اولویت برحسب تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان

اندازه پروژه	اولویت پروژه					جمع
	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	
بسیار کوچک						
کوچک						
متوسط						
بزرگ						
بسیار بزرگ						
جمع						

مأخذ: همان.

۴-۱. محدودیت‌های مطالعه

گزارش حاضر مشابه بسیاری از پژوهش‌های مبتنی بر آمار و داده، مشمول سطحی از محدودیت‌های اجتناب‌ناپذیر بوده است. در ادامه به مهم‌ترین محدودیت‌ها اشاره شده است:

- این گزارش براساس مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸ انجام شده است. لذا پروژه‌هایی که تا پیش از سال ۱۳۹۸ خاتمه یافته‌اند اساساً جایی در تحلیل حاضر ندارند.
- به دلیل کمبود اطلاعات و عدم دسترسی آسان به کلیه اطلاعات موجود، امکان ارائه یک بررسی صد درصدی و کامل وجود ندارد.
- برخی مصارف بودجه‌ای به دلیل ماهیت ملی آنها امکان تخصیص به استان‌ها را ندارند.
- قرار داشتن بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر و ویژگی سالیانه بودن آنها، قضاوت در ارتباط با تکرار پروژه‌های مذکور در بودجه‌های سنواتی را دشوار می‌کند.
- با توجه به اینکه مفهوم طرح در بعد ملی و استانی با هم تفاوت‌هایی دارند و طرح در سطح ملی، مستقل و در سطح استان متأثر از چند پروژه می‌باشد، لذا ممکن است طولانی شدن طول عمر یک پروژه از یک طرح منجر به طولانی شدن عمر طرح شود. این در حالی است که سایر پروژه‌های طرح مورد نظر ممکن است مدت‌ها قبل خاتمه یافته باشند.

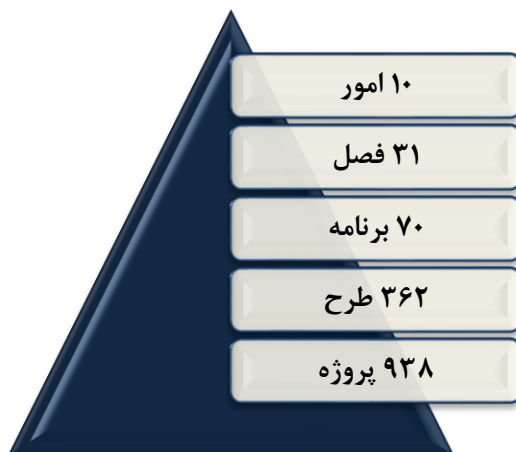

- برخی از پروژه‌های جاری در استان‌ها محصول تصمیم‌گیری و سیاستگذاری‌های مسئولان استانی نبوده و به انحاء مختلف و از محل منابع غیراستانی آغاز شده‌اند؛ لذا نمی‌توان طولانی شدن آنها را به عملکرد استان نسبت داد.
- در خصوص توزیع جغرافیایی پروژه‌ها در سطح استان‌ها باید به این نکته دقت شود که در برخی موارد، مکان استراتژیک برای بارگذاری پروژه‌ها مرکز استان بوده و عملاً بخشی از عدم توازن در توزیع پروژه‌های عمرانی در سطح استان اجتناب‌ناپذیر است.
- از سال ۱۳۹۲ گزارش پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی ارائه نشده و این موضوع می‌تواند تحلیل‌ها و پیشنهادهای ارائه شده در ارتباط با مواجهه با پروژه‌های مذکور را تا حدی دچار کاستی کند.

۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان در سال ۱۳۹۸

با توجه به بررسی‌های صورت‌گرفته، در سال ۱۳۹۸ در استان زنجان، ۹۳۸ پروژه فعال در قالب ۳۶۲ طرح عمرانی وجود داشته است که ذیل ۱۰ امور، ۳۱ فصل و ۷۰ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند. شایان توجه است که قدیمی‌ترین پروژه عمرانی استان، از سال ۱۳۷۰ آغاز شده و حدود ۳ دهه از شروع عملیات عمرانی آن گذشته است:

نمودار ۳. طبقه‌بندی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همچنین خلاصه‌ای از وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان، در نمودار زیر گزارش شده است:

نمودار ۴. خلاصه وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان

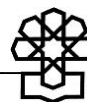

مأخذ: همان.

۲-۱. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان
به منظور بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان، طرح‌های یادشده براساس امور، فصول و برنامه‌های مختلف، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است:

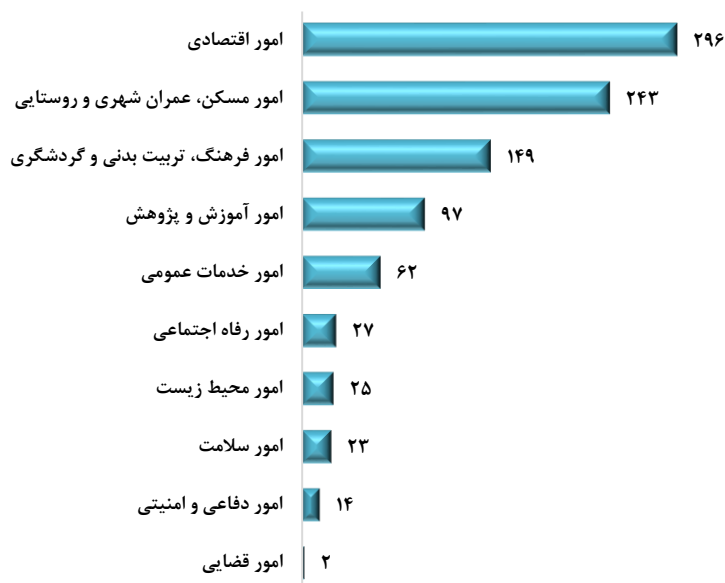
۲-۱-۱. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر حسب امور
طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان، در مجموع در قالب ۱۰ امور مختلف، تعریف شده‌اند که این امور عبارتند از:

- امور اقتصادی
- امور مسکن، عمران شهری و روستایی
- امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری
- امور آموزش و پژوهش
- امور خدمات عمومی
- امور سلامت
- امور رفاه اجتماعی
- امور دفاعی و امنیتی
- امور محیط‌زیست
- امور قضایی

با توجه به بررسی‌های صورت‌گرفته، در استان زنجان، «امور اقتصادی»، «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» از جمله مهم‌ترین امور در برنامه‌ریزی طرح‌های عمرانی استان، محسوب می‌شوند. همان‌گونه که در نمودار زیر مشخص است، از ۹۳۸ پروژه عمرانی استان زنجان، ۲۹۶ پروژه در قالب «امور اقتصادی»، ۲۴۳ پروژه در قالب «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و ۱۴۹ پروژه در قالب «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» تعریف شده است که در مجموع، بیش از ۷۳ درصد از کل پروژه‌های استان را دربرمی‌گیرند:

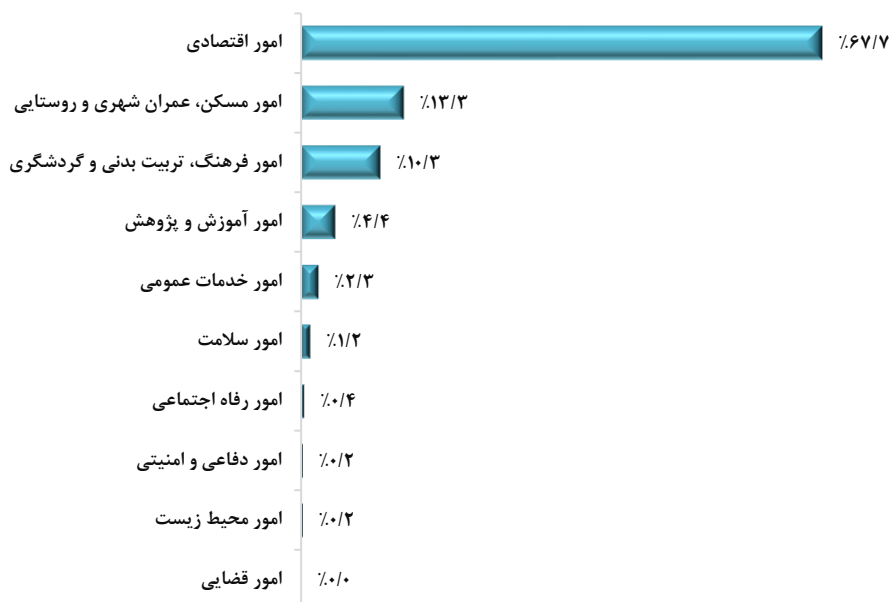
نمودار ۵. تعداد پروژه‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای بر حسب امور مختلف در استان زنجان

مأخذ: همان.

در نمودار زیر، سهم امور مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان زنجان، نشان داده شده است. در این زمینه نیز مشاهده می‌شود «امور اقتصادی» به تنهایی ۶۷/۷ درصد از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان را به خود اختصاص داده است. همچنین «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» به ترتیب با سهم معادل ۱۳/۳ درصد و ۱۰/۳ درصد، در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. بر این اساس، در مجموع بیش از ۹۱ درصد از کل اعتبارات تخصیص یافته به طرح‌های عمرانی استان، به پروژه‌های ذیل سه امور فوق‌الذکر، اختصاص داده شده است:

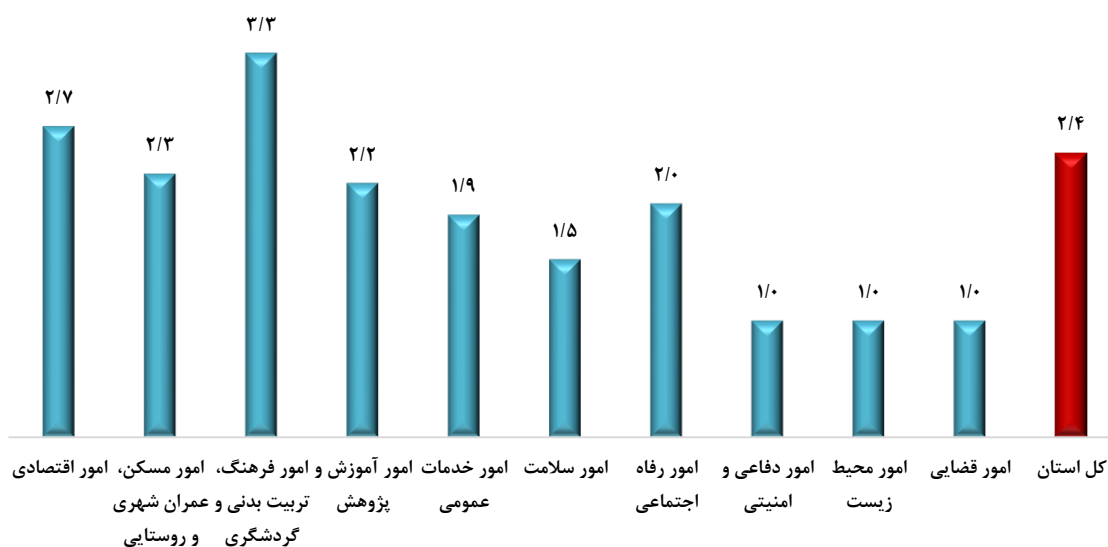
نمودار ۶. سهم امور مختلف از اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان زنجان

مأخذ: همان.

در نمودار زیر نیز، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هر یک از امور مختلف در استان زنجان، در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۷. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر حسب امور مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان در سال ۱۳۹۸، نسبتاً پایین و معادل ۲/۴ سال است. در «امور اقتصادی» که بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده است، میانگین طول عمر پروژه‌ها در سال ۱۳۹۸، از متوسط کل استان، اندکی بیشتر است. همچنین «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» با طول عمر متوسط ۳/۳ سال، دارای بیشترین میزان متوسط عمر پروژه‌هاست. در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان زنجان بر حسب امور مختلف ارائه شده است:

جدول ۴. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان زنجان بر حسب امور (میلیون ریال / درصد)

عنوان امور	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
امور خدمات عمومی	۱۳۹,۲۴۱	۲۹۲,۶۵۶	۱۶۲,۷۱۷	۳۰۱,۹۵۸	۱۶۹,۳۷۸	۶۰۱,۲۷۵	۵۰.۲
امور دفاعی و امنیتی	۰	۵۳,۹۸۴	۳۰,۰۱۵	۳۰,۰۱۵	۴۹,۲۱۹	۱۰۳,۲۰۳	۲۹.۱
امور قضایی	۰	۳,۷۰۰	۲,۰۵۷	۲,۰۵۷	۶,۰۰۰	۹,۷۰۰	۲۱.۲
امور اقتصادی	۷,۵۹۴,۳۰۵	۲,۶۳۵,۵۹۵	۱,۴۶۵,۳۹۱	۹,۰۵۹,۶۹۶	۷,۲۰۰,۵۱۵	۱۷,۴۳۰,۴۱۵	۵۲.۰
امور محیط زیست	۰	۵۳,۹۳۵	۲۹,۹۸۸	۲۹,۹۸۸	۴۶,۳۷۰	۱۰۰,۳۰۵	۲۹.۹
امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۱,۱۷۳,۵۷۷	۱,۰۹۴,۳۹۷	۶۰۸,۴۸۵	۱,۷۸۲,۰۶۲	۱,۸۶۸,۸۵۶	۴,۱۳۶,۸۳۰	۴۳.۱
امور سلامت	۵۷,۹۶۲	۱۷۹,۹۴۹	۱۰۰,۰۵۲	۱۵۸,۰۱۴	۵۸,۳۵۴	۲۹۶,۲۶۵	۵۳.۳
امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۸۲۶,۵۶۸	۹۹۱,۲۲۸	۵۵۱,۱۲۳	۱,۳۷۷,۶۹۱	۸۰۰,۹۹۳	۲,۶۱۸,۷۸۹	۵۲.۶
امور آموزش و پژوهش	۳۰۱,۰۰۴	۵۲۲,۳۷۱	۲۹۰,۴۳۸	۵۹۱,۴۴۲	۴۱۹,۹۱۵	۱,۲۴۳,۲۹۰	۴۷.۶
امور رفاه اجتماعی	۲۲,۵۷۸	۵۴,۴۱۹	۳۰,۲۵۷	۵۲,۸۳۵	۳۲,۰۸۰	۱۰۹,۰۷۷	۴۸.۴
کل استان	۱۰,۱۱۵,۲۳۶	۵,۸۸۲,۲۳۴	۳,۲۷۰,۵۲۲	۱۳,۳۸۵,۷۵۸	۱۰,۶۵۱,۶۸۰	۲۶,۶۴۹,۱۴۹	۵۰.۲

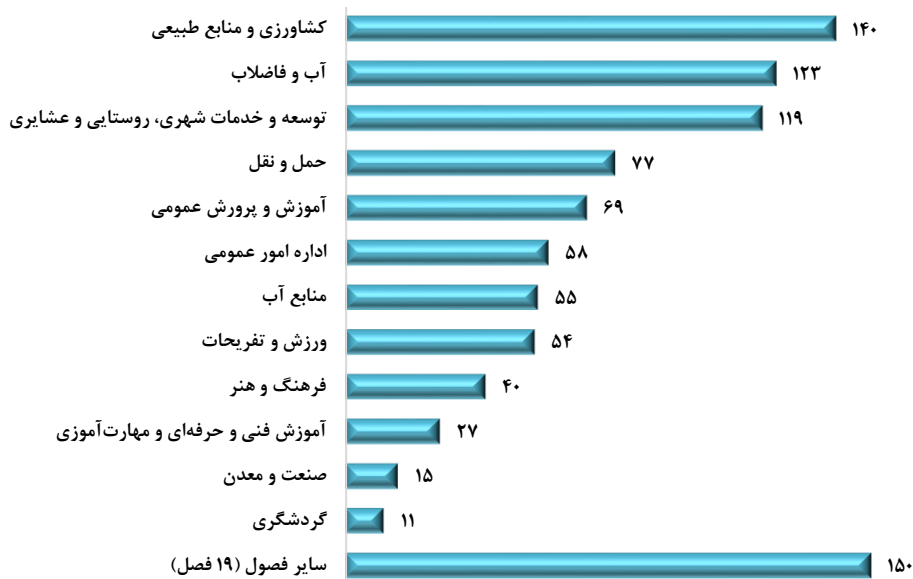
مأخذ: همان.

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر حسب فصل

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان، در قالب ۳۱ فصل مختلف، تعریف شده‌اند. در این زمینه، فصل‌های «کشاورزی و منابع طبیعی»، «آب و فاضلاب» و «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، به ترتیب با ۱۴۰، ۱۲۳ و ۱۱۹ پروژه، بیشترین پروژه‌های عمرانی استان را به خود اختصاص داده‌اند و مجموعاً در حدود ۴۱ درصد از ۹۳۸ پروژه استان را دربرگرفته‌اند. شایان ذکر است، ۱۹ فصل که سهم هریک از آنها از کل اعتبارات تخصیص یافته استان، کمتر از ۱ درصد بوده است، در قالب طبقه «سایر فصول» تجمیع شده‌اند. این ۱۹ فصل، مجموعاً ۱۵۰ پروژه معادل ۱۶ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را شامل می‌شوند:

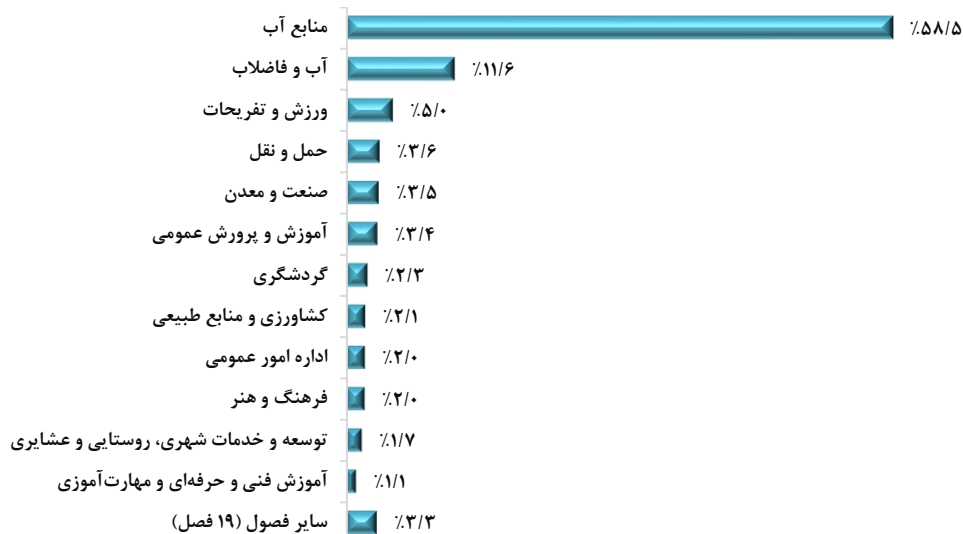
نمودار ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بر حسب فصول مختلف در استان زنجان

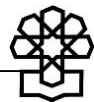
مأخذ: همان.

در نمودار زیر، سهم فصول مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان زنجان نشان داده شده است. بر این اساس مشاهده می‌شود فصل «منابع آب» که صرفاً شامل ۵۵ پروژه معادل ۵/۹ درصد از کل پروژه‌های استان می‌شود، با سهم ۵۸/۵ درصدی از کل اعتبارات تخصیص یافته استان، در رتبه نخست قرار گرفته است. از این منظر، فصل «آب و فاضلاب» با ۱۱/۶ درصد سهم از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، در رتبه دوم قرار گرفته است. همچنین ۱۰ فصل مهم دیگر که دربرگیرنده ۶۵ درصد از پروژه‌های عمرانی استان هستند، ۲۶/۶ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند و سهم سایر فصول (۱۹ فصل)، تنها ۳/۳ درصد بوده است:

نمودار ۹. سهم فصول مختلف از اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان زنجان

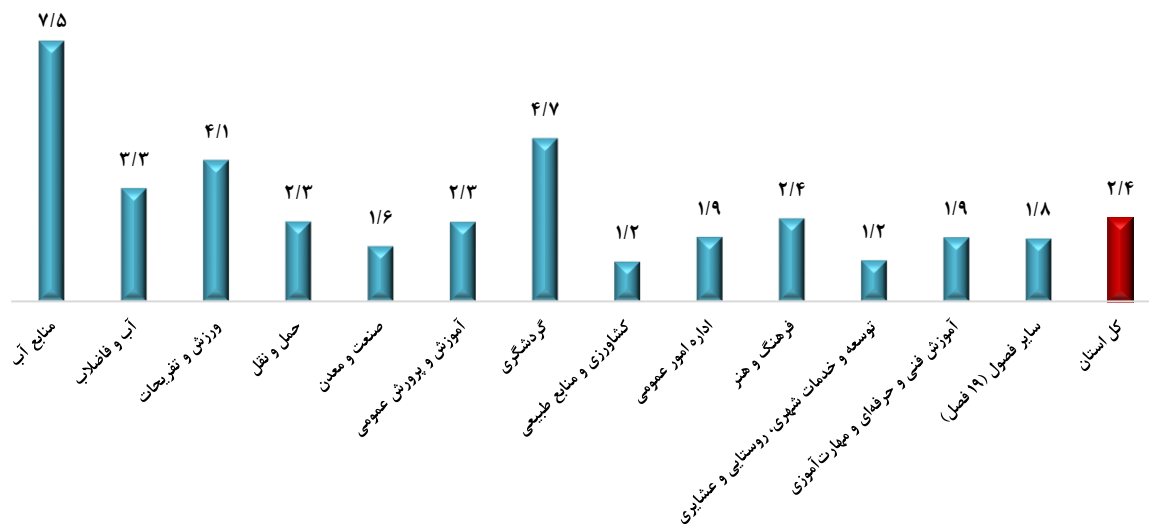
مأخذ: همان

در نمودار زیر نیز، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از فصول مختلف در استان زنجان، در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۱۰. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر حسب فصول مختلف در سال ۱۳۹۸

(سال)

مأخذ: همان.

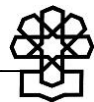
با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، در حالی که متوسط کل پروژه‌های استان نسبتاً پایین است، متوسط طول عمر پروژه‌های مربوط به فصل «منابع آب» که بیشترین سهم از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را دارا هستند، ۷/۵ سال بوده و به میزان قابل ملاحظه‌ای، نسبت به متوسط کل استان (۲/۴ سال)، بالاتر است. در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان زنجان بر حسب فصول مختلف ارائه شده است:

جدول ۵. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان زنجان بر حسب فصل (میلیون ریال/ درصد)

عنوان فصل	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
فصل منابع آب	۷,۱۸۳,۹۵۶	۱,۱۶۰,۸۸۴	۶۴۵,۴۵۲	۷,۸۲۹,۴۰۸	۴,۴۳۹,۳۲۴	۱۲,۷۸۴,۱۶۴	۶۱.۲
فصل آب و فاضلاب	۱,۱۶۴,۲۰۳	۷۰۲,۱۰۰	۳۹۰,۳۶۸	۱,۵۵۴,۵۷۱	۱,۸۴۰,۵۵۳	۳,۷۰۶,۸۵۷	۴۱.۹
فصل ورزش و تفریحات	۴۹۴,۵۹۶	۳۱۶,۲۴۳	۱۷۵,۸۳۱	۶۷۰,۴۲۷	۳۲۲,۹۳۳	۱,۱۳۳,۷۷۲	۵۹.۱
فصل حمل‌ونقل	۲۶۵,۳۶۱	۳۸۶,۳۰۵	۲۱۴,۷۸۶	۴۸۰,۱۴۷	۳۸۷,۴۸۹	۱,۰۳۹,۱۵۵	۴۶.۲
فصل صنعت و معدن	۱۳۷,۶۳۲	۵۹۵,۲۳۰	۳۳۰,۹۴۸	۴۶۸,۵۸۰	۱,۶۱۳,۸۹۰	۲,۳۴۶,۷۵۲	۲۰.۰
فصل آموزش و پرورش عمومی	۲۰۲,۹۱۸	۴۴۲,۶۲۶	۲۴۶,۱۰۰	۴۴۹,۰۱۸	۳۸۰,۴۹۵	۱,۰۲۶,۰۳۹	۴۳.۸
فصل گردشگری	۱۵۷,۱۹۷	۲۶۹,۷۱۳	۱۴۹,۹۶۰	۳۰۷,۱۵۷	۱۵۰,۲۰۸	۵۷۷,۱۱۸	۵۳.۲
فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۷,۳۵۶	۴۸۲,۵۹۶	۲۶۸,۳۲۳	۲۷۵,۶۷۹	۷۵۲,۰۱۲	۱,۲۴۱,۹۶۴	۲۲.۲
فصل اداره امور عمومی	۱۱۶,۹۷۴	۲۷۹,۹۹۱	۱۵۵,۶۷۵	۲۷۲,۶۴۹	۱۶۳,۷۱۰	۵۶۰,۶۷۵	۴۸.۶
فصل فرهنگ و هنر	۸۳,۸۵۰	۳۲۸,۵۲۱	۱۸۲,۶۵۸	۲۶۶,۵۰۸	۲۵۶,۸۸۰	۶۶۹,۲۵۱	۳۹.۸
فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری	۸,۷۳۴	۳۹۲,۱۴۷	۲۱۸,۰۳۴	۲۲۶,۷۶۷	۲۸,۳۰۳	۴۲۹,۱۸۴	۵۲.۸
فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۹۸,۰۸۶	۷۹,۶۵۸	۴۴,۲۹۰	۱۴۲,۳۷۶	۳۹,۴۲۰	۲۱۷,۱۶۴	۶۵.۶
فصل بهداشت	۵۷,۹۶۲	۷۵,۴۴۴	۴۱,۹۴۷	۹۹,۹۰۹	۵۰,۲۵۹	۱۸۳,۶۶۵	۵۴.۴
فصل دین و مذهب	۷۱,۲۶۶	۴۵,۵۱۹	۲۵,۳۰۹	۹۶,۵۷۵	۱۵,۸۷۲	۱۳۲,۶۵۷	۷۲.۸
فصل درمان	۰	۱۰۴,۵۰۵	۵۸,۱۰۵	۵۸,۱۰۵	۸۰,۰۹۵	۱۱۲,۶۰۰	۵۱.۶
فصل حمایتی	۲۰,۲۰۲	۴۵,۹۵۰	۲۵,۵۴۸	۴۵,۷۵۰	۱۹,۹۸۰	۸۶,۱۳۲	۵۳.۱
فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۲۲,۲۶۷	۱۲,۶۶۵	۷,۰۴۲	۲۹,۳۰۹	۵,۶۶۸	۴۰,۶۰۰	۷۲.۲
فصل میراث فرهنگی	۱۹,۶۵۹	۶,۹۳۲	۳,۸۵۴	۲۳,۵۱۳	۱۰,۵۰۰	۳۷,۰۹۱	۶۳.۴
فصل کاهش آلودگی	۰	۳۸,۷۵۰	۲۱,۵۴۵	۲۱,۵۴۵	۱۴,۵۰۰	۵۳,۲۵۰	۴۰.۵
فصل حفظ نظم و امنیت عمومی	۰	۳۷,۲۴۷	۲۰,۷۰۹	۲۰,۷۰۹	۴۹,۲۱۹	۸۶,۴۶۶	۲۴.۰
فصل رسانه	۰	۲۱,۸۰۰	۱۲,۱۲۱	۱۲,۱۲۱	۳۹,۶۰۰	۶۱,۴۰۰	۱۹.۷
فصل دفاع	۰	۱۶,۷۳۷	۹,۳۰۶	۹,۳۰۶	۰	۱۶,۷۳۷	۵۵.۶
فصل حفاظت از گونه‌های زیستی	۰	۱۵,۱۸۵	۸,۴۴۳	۸,۴۴۳	۳۱,۸۷۰	۴۷,۰۵۵	۱۷.۹
فصل امداد و نجات	۲,۳۷۶	۷,۶۶۹	۴,۲۶۴	۶,۶۴۰	۱۰,۵۰۰	۲۰,۵۴۵	۳۲.۳
فصل انرژی	۰	۱۰,۰۰۰	۵,۵۶۰	۵,۵۶۰	۷,۸۰۰	۱۷,۸۰۰	۳۱.۲
فصل اداره امور قضایی	۰	۳,۷۰۰	۲,۰۵۷	۲,۰۵۷	۶,۰۰۰	۹,۷۰۰	۲۱.۲
فصل صنایع دستی	۰	۲,۵۰۰	۱,۳۹۰	۱,۳۹۰	۵,۰۰۰	۷,۵۰۰	۱۸.۵
فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۶۴۰	۱۵۰	۸۳	۷۲۳	۰	۷۹۰	۹۱.۶
فصل توانبخشی	۰	۸۰۰	۴۴۵	۴۴۵	۱,۶۰۰	۲,۴۰۰	۱۸.۵
فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۰	۵۸۰	۳۲۲	۳۲۲	۰	۵۸۰	۵۵.۶
فصل آموزش عالی	۰	۸۷	۴۸	۴۸	۰	۸۷	۵۵.۶
کل استان	۱۰,۱۱۵,۲۳۶	۵,۸۸۲,۲۳۴	۳,۲۷۰,۵۲۲	۱۳,۳۸۵,۷۵۸	۱۰,۶۵۱,۶۸۰	۲۶,۶۴۹,۱۴۹	۵۰.۲

مأخذ: همان.

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

براساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، نسبت تخصیص اعتبار فصل «منابع آب» که به تنهایی ۵۸/۵ درصد کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان زنجان را به خود اختصاص داده است، معادل ۶۱/۲ درصد است. لذا حدود ۴۰ درصد از اعتبارات مورد نیاز پروژه‌های عمرانی فصل یادشده، تخصیص داده نشده است؛ فصل «آب و فاضلاب» با برخورداری از نسبت تخصیص اعتبار ۴۱/۹ درصدی، وضعیتی نامساعدتری دارد و حدود ۶۰ درصد از اعتبار مورد نیاز خود را دریافت نکرده است.

۳-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر حسب برنامه

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان، در قالب ۷۰ برنامه مختلف، تعریف شده‌اند. در این میان، ۱۱ برنامه، دربرگیرنده ۳۹۸ پروژه عمرانی استان هستند و در مجموع، ۸۸/۶ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند. به این ترتیب، ۵۹ برنامه دیگر استان، ضمن شامل شدن ۵۴۰ پروژه عمرانی، صرفاً ۱۱/۴ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند. در این ارتباط، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر حسب برنامه‌های مختلف، در نمودار زیر نشان داده شده است:

نمودار ۱۱. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بر حسب برنامه‌های مختلف در استان زنجان

مأخذ: همان.

همان‌گونه که در نمودار فوق مشخص است، در استان زنجان، ۲ برنامه «ارائه خدمات آب شهری و روستایی» و «توسعه حمل و نقل جاده‌ای» به ترتیب با دربرگرفتن ۱۰۶ و ۶۵ پروژه عمرانی، مهم‌ترین برنامه‌های استان از منظر تعداد پروژه هستند و بیشترین پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

همچنین در نمودار زیر، سهم برنامه‌های مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان زنجان نشان داده شده است. در این زمینه مشاهده می‌شود ۲ برنامه «تامین آب» و «عرضه آب» به ترتیب با سهم ۲۷/۳ درصد و ۲۶/۷ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، بیشترین سهم از اعتبارات تخصیصی استان را دارند:

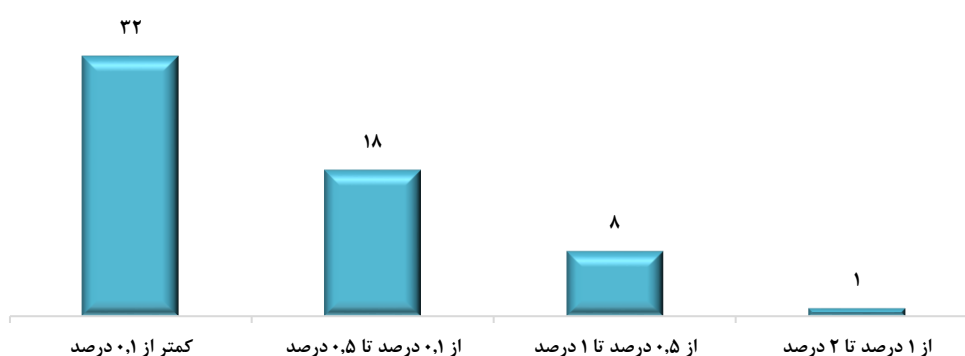
نمودار ۱۲. سهم برنامه‌های مختلف از اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان زنجان

مأخذ: همان.

شایان ذکر است در میان ۵۹ برنامه استان که براساس اطلاعات مندرج در نمودار فوق، مجموعاً ۱۱/۴ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان سهم داشته‌اند، سهم ۳۲ برنامه، بسیار ناچیز و کمتر از ۰/۱ درصد بوده است. ۱۸ برنامه، بین ۰/۱ درصد تا ۰/۵ درصد سهم داشته و ۸ برنامه نیز بین ۰/۵ تا ۱ درصد سهم داشته‌اند. در نهایت، سهم ۱ برنامه از ۵۹ برنامه یادشده، بین ۱ تا ۲ درصد بوده است:

نمودار ۱۳. بررسی وضعیت سهم ۵۹ برنامه کم‌اهمیت استان زنجان از کل اعتبارات تخصیص یافته استان (تعداد برنامه)

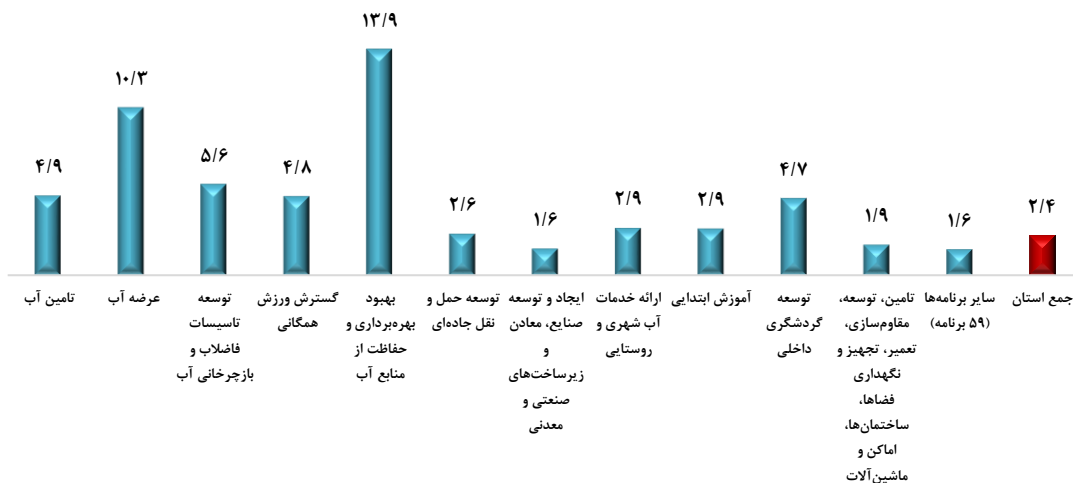

مأخذ: همان.

در نمودار زیر، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از برنامه‌های مختلف در استان زنجان، در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۱۴. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان
بر حسب برنامه‌های مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه‌شده در نمودار فوق، ملاحظه می‌شود برنامه‌های «بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب» و «عرضه آب»، دارای بیشترین متوسط طول عمر در میان برنامه‌های عمرانی استان زنجان هستند. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان زنجان بر حسب برنامه‌های مختلف، در پیوست گزارش، ارائه شده است. براساس اطلاعات مندرج در جدول پیوست، نسبت تخصیص اعتبار برنامه «تامین آب» که به تنهایی ۲۷/۳ درصد از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان زنجان را به خود اختصاص داده، مساعد بوده و ۸۰ درصد از کل اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های برنامه مذکور، تخصیص داده شده است. در این ارتباط، نسبت تخصیص اعتبار برنامه «عرضه آب» به عنوان دومین برنامه مهم استان از منظر سهم از اعتبارات تخصیص یافته، ۵۲/۱ درصد است و حدود نیمی از اعتبارات مورد نیاز پروژه‌های مربوط به برنامه یادشده، تخصیص نیافته است. همچنین وضعیت تخصیص اعتبار ۹ برنامه مهم دیگر استان، بین ۲۰ درصد تا ۶۰/۲ درصد متغیر است. شایان ذکر است، در میان ۳ برنامه استان که از منظر درصد تخصیص اعتبار، از وضعیت نسبتاً مساعدی برخوردارند و بیش از ۸۰ درصد از اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص یافته است، بجز برنامه «تامین آب»، دو برنامه دیگر شامل «پژوهش‌های کاربردی (فصل تحقیق و توسعه- امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» و «حمایت از حوزه‌های علمیه و مدارس علوم دینی»، در استان زنجان چندان با اهمیت محسوب نمی‌شوند و ضمن آنکه فقط ۱۰ پروژه از ۹۳۸ پروژه عمرانی استان را شامل می‌شوند، مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای آنها، صرفاً ۰/۳ درصد از کل اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های عمرانی استان را تشکیل می‌دهد.

۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان در سطح شهرستان‌های استان
استان زنجان دارای ۸ شهرستان است و پروژه‌های عمرانی استان، در سطح این شهرستان‌ها، پراکنده شده‌اند. در نقشه زیر، توزیع جغرافیایی پروژه‌های استان در سطح شهرستان‌ها، نشان داده شده است:

جدول ۶. خلاصه وضعیت پروژه‌های عمرانی استان زنجان به تفکیک شهرستان‌ها (میلیون ریال / درصد)

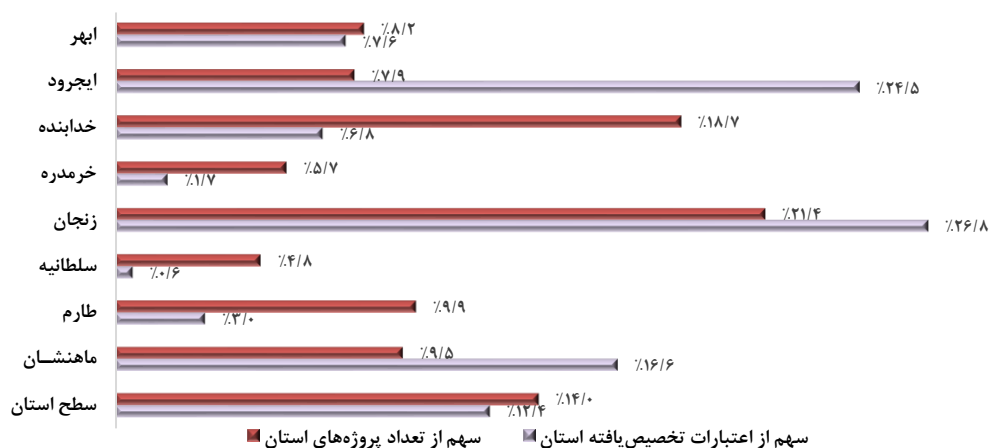
شهرستان	تعداد پروژه	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	برآورد اعتبار سال‌های بعد پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
ابهر	۷۷	۱,۰۱۸,۵۳۵	۱۲۹,۷۷۴	۱,۲۵۱,۹۳۱	۸۱.۴
ایجرود	۷۴	۳,۲۸۴,۹۳۵	۱,۶۴۹,۴۸۱	۵,۱۱۱,۸۶۲	۶۴.۳
خدابنده	۱۷۵	۹۱۶,۸۳۰	۵۹۵,۷۱۴	۱,۹۲۷,۵۵۹	۴۷.۶
خرمدره	۵۳	۲۳۱,۳۲۶	۷۳۲,۰۴۶	۱,۰۱۹,۸۳۵	۲۲.۷
زنجان	۲۰۱	۳,۵۸۸,۱۰۸	۳,۶۲۲,۳۶۶	۸,۳۶۴,۸۴۸	۴۲.۹
سلطانیه	۴۵	۷۷,۴۵۰	۸۳,۴۰۸	۱۸۸,۷۴۷	۴۱.۰
طارم	۹۳	۳۹۷,۱۱۵	۲۲۳,۸۴۰	۷۰۹,۰۳۹	۵۶.۰
ماه‌نشان	۸۹	۲,۲۱۷,۸۱۴	۲,۴۱۸,۰۴۲	۴,۸۷۴,۰۵۳	۴۵.۵
سطح استان (بین شهرستانی)	۱۳۱	۱,۶۵۳,۶۴۵	۱,۱۹۷,۰۰۹	۳,۲۰۰,۲۷۵	۵۱.۷
کل استان	۹۳۸	۱۳,۳۸۵,۷۵۸	۱۰,۶۵۱,۶۸۰	۲۶,۶۴۹,۱۴۹	۵۰.۲

مأخذ: همان.

شایان ذکر است، متوسط درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان زنجان، ۵۰.۲ درصد می‌باشد؛ لذا حدود نیمی از اعتبارات عمرانی مورد نیاز استان، هنوز تخصیص داده نشده است.

به‌منظور تشریح بهتر وضعیت پروژه‌های عمرانی استان زنجان در سطح شهرستان‌ها، در نمودار زیر سهم هریک از شهرستان‌های استان از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات عمرانی تخصیص یافته کل استان نشان داده شده است. به این ترتیب ملاحظه می‌شود شهرستان‌های «زنجان» و «ایجرود» به ترتیب با ۲۶/۸ و ۲۴/۵ درصد سهم از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، در مجموع بیش از نیمی از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته را جذب نموده‌اند؛ این شهرستان‌ها به ترتیب ۲۱/۴ درصد و ۷/۹ درصد از تعداد کل پروژه‌های عمرانی استان را به خود اختصاص داده‌اند. در این زمینه، سهم بالای شهرستان «ایجرود» از اعتبارات تخصیص یافته در مقایسه با سهم اندک آن از تعداد پروژه‌های عمرانی استان، قابل تأمل است. این درحالی است که شهرستان «خدابنده» علی‌رغم برخورداری از سهم ۱۸/۷ درصدی از تعداد کل پروژه‌های استان، صرفاً ۶/۸ درصد از اعتبارات تخصیص یافته را جذب کرده است:

نمودار ۱۵. سهم شهرستان‌های استان زنجان از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص یافته استان

مأخذ: همان.

در جدول زیر، وضعیت درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان زنجان، نشان داده شده است. همان‌گونه که در جدول مشخص است، از ۳۵۰ پروژه عمرانی با درصد تخصیص اعتبار کمتر از ۲۰ درصد، ۶۹ پروژه مربوط به پروژه‌های «سطح استان»، ۵۰ پروژه مربوط به شهرستان «زنجان» و ۳۷ پروژه مربوط به شهرستان «طارم» است. همچنین در میان ۱۰۴ پروژه با درصد تخصیص بیش از ۸۰ درصد، بیشترین پروژه‌ها مربوط به شهرستان‌های «زنجان»، «خدابنده» و «طارم» بوده است:

جدول ۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان زنجان بر حسب درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها

شهرستان	تعداد پروژه	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها			
		کمتر از ۲۰ درصد	بین ۲۰ تا ۴۰ درصد	بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	۸۰ درصد و بیشتر
ابهر	۷۷	۳۶	۳	۲۳	۱۰
ایجرود	۷۴	۳۲	۳	۲۳	۱۲
خدابنده	۱۷۵	۳۶	۱۴	۸۰	۲۳
خرمدره	۵۳	۲۹	۲	۱۴	۵
زنجان	۲۰۱	۵۰	۱۷	۷۶	۲۷
سلطانیه	۴۵	۲۵	۵	۱۳	۱
طارم	۹۳	۳۷	۴	۳۲	۱۳
ماه‌نشان	۸۹	۳۶	۵	۳۰	۱۰
سطح استان	۱۳۱	۶۹	۱۱	۳۹	۳
کل استان	۹۳۸	۳۵۰	۶۴	۳۳۰	۱۰۴

مأخذ: همان.

در جدول زیر، وضعیت عمر پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان، مورد بررسی قرار گرفته است. براساس اطلاعات مندرج در این جدول، بیشترین تعداد پروژه‌های با عمر کمتر از ۵ سال، مربوط به شهرستان‌های «زنجان» و «خدابنده» و پروژه‌های «سطح استان» است. همچنین در سال ۱۳۹۸ در استان زنجان، ۸ پروژه بیش از ۲۰ سال و ۷ پروژه بین ۱۵ تا ۲۰ سال عمر داشته‌اند که شهرستان «زنجان»، دارای بیشترین پروژه‌ها با عمر طولانی بوده است:

جدول ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان زنجان بر حسب عمر پروژه

شهرستان	تعداد پروژه	عمر پروژه‌ها در سال ۱۳۹۸			
		کمتر از ۵ سال	۵ تا ۱۰ سال	۱۰ تا ۱۵ سال	۱۵ تا ۲۰ سال و بیشتر
ابهر	۷۷	۶۸	۳	۳	۲
ایجرود	۷۴	۶۳	۶	۴	۱
خدابنده	۱۷۵	۱۴۵	۲۴	۶	۰
خرمدره	۵۳	۴۶	۳	۳	۱
زنجان	۲۰۱	۱۷۰	۱۵	۱۰	۲
سلطانیه	۴۵	۴۱	۴	۰	۰
طارم	۹۳	۸۰	۷	۵	۱
ماه‌نشان	۸۹	۷۸	۵	۶	۰
سطح استان	۱۳۱	۱۲۴	۱	۳	۳
کل استان	۹۳۸	۸۱۵	۶۸	۴۰	۷

مأخذ: همان.

۳-۲. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان^۱

یکی از معضلات پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در کشور، طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول نتایج مورد انتظار از طرح‌های عمرانی در یک بازه زمانی منطقی، علی‌رغم صرف منابع قابل توجه است. مدت زمان طولانی اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، آثاری بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور بر جای خواهد گذاشت. به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان، متمرکز بر موضوعاتی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش قابل ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که گاه بیش از یک دهه پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

از این روی، در بررسی و تحلیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان، ارزیابی عمر طرح‌ها متناسب با درصد تخصیص اعتبار مورد نیاز طرح، به منظور ایجاد «مبنای مناسبی برای تصمیم‌گیری» در خصوص طرح‌های یادشده حائز اهمیت است. لذا در این بخش از مطالعه، پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان در قالب یک تحلیل دوعبده مبتنی بر طول عمر و درصد تخصیص اعتبار، مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. نتایج این ارزیابی می‌تواند حائز نکات بااهمیتی در خصوص اولویت‌بندی طرح‌های عمرانی استان و تصمیم‌گیری در خصوص آینده آنها باشد.

در این راستا، با ارزیابی دوعبده‌های عمرانی استان زنجان، می‌توان این پروژه‌ها را در ۵ طبقه کلی جای داد که تصمیم‌گیری و نحوه عمل در خصوص پروژه‌های هر طبقه می‌تواند متفاوت باشد. ۵ طبقه یادشده به ترتیب اولویت برای تصمیم‌گیری و اقدام بر مبنای تحلیل طول عمر - درصد تخصیص، به شرح زیر است:

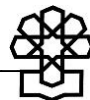
- **پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)**

این پروژه‌ها دارای بیشترین اثر مخرب بر فرایند برنامه‌ریزی توسعه هستند. زیرا مدت زمان طولانی از آغاز اجرای آنها گذشته است و با توجه به پیشرفت اندک، نمی‌توان چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور بود. لذا پروژه‌های یادشده در اولویت تصمیم‌گیری و تعیین تکلیف قرار دارند. در این راستا ضروری است ضمن نظارت و بررسی دقیق این گروه از پروژه‌ها و آسیب‌شناسی علل تأخیر، در خصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه تصمیم‌گیری شود.

- **پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)**

پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر و تخصیص اعتبار بالا نیز با توجه به مدت طولانی فرایند اجرایی آنها در اولویت بعدی قرار دارند. در خصوص این پروژه‌ها به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست. لذا پیشنهاد می‌شود پس از نظارت و بررسی دقیق پروژه و آسیب‌شناسی علل تأخیر، تصمیم عاجل در خصوص اتمام یا اصلاح پروژه در بازه زمانی بسیار کوتاه، اتخاذ گردد.

۱. اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما به نظر می‌رسد مستمر بودن طرح‌ها، از ضرورت نظارت بر نحوه تخصیص منابع نخواهد کاست. بنابراین در این قسمت از مطالعه کلیه پروژه‌ها عم از مستمر و غیرمستمر مورد توجه و واکاوی قرار گرفته است. بدیهی است تمامی تحلیل‌های ارائه شده در ارتباط با عمر پروژه از منظر بودجه بوده و با طول عمر سازه‌های عمرانی ارتباطی ندارد.

- پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد) این گروه از پروژه‌ها، در ظاهر از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردار هستند، زیرا در یک بازه زمانی اندک، بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص داده شده است. بنابراین مهم‌ترین اقدام درخصوص این گروه، تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه است.

- پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)

این گروه از پروژه‌ها، شرایط بینابینی نسبت به دو گروه نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل تر آنها از منظر عمر و درصد تخصیص، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند. لذا نظارت و بررسی دقیق پروژه‌ها، آسیب‌شناسی علل تأخیر برای پروژه‌های قدیمی‌تر و تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه، مهم‌ترین اقدامات مورد نیاز برای آنها محسوب می‌شود.

- پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد) طول عمر این پروژه‌ها به گونه‌ای است که هنوز انحراف جدی درخصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است؛ اگر چه درصد تخصیص پایین بخشی از پروژه‌های این گروه، می‌تواند در سال‌های آتی نگران‌کننده باشد. لذا پیشنهاد می‌شود درخصوص پروژه‌های عمرانی گروه پنجم، نظارت جدی با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی صورت پذیرد.^۱ بر این اساس، در نمودار زیر، نحوه طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی استان زنجان و اقدامات مورد نیاز درخصوص هر طبقه، به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۶. طبقه‌بندی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان و اقدامات مورد نیاز هر طبقه

مأخذ: نتایج تحقیق.

۱. اولویت‌بندی و اقدامات پیشنهادی در این دسته‌بندی، صرفاً بر مبنای دو شاخص عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه صورت پذیرفته تا تصویری کلی از وضعیت پروژه‌های استان و اقدامات احتمالی مورد نیاز به دست آید. بدیهی است تصمیم‌گیری نهایی درخصوص سرانجام پروژه‌های یادشده، منوط به بررسی دقیق آنها و مشاوره با دست‌اندرکاران هر پروژه و متخصصان امر است.

با عنایت به مطالب فوق‌الذکر، در جدول زیر، طبقه‌بندی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان در قالب ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار و تعداد پروژه‌های مربوط به هر طبقه نشان داده شده است:

جدول ۹. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان (تعداد پروژه)

عمر پروژه	کمتر از ۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	۲۰ سال و بیشتر
کمتر از ۲۰ درصد	۳۴۷	۰	۲	۱	۰
بین ۲۰ درصد تا ۴۰ درصد	۵۹	۳	۲	۰	۰
بین ۴۰ درصد تا ۶۰ درصد	۳۰۷	۱۲	۶	۱	۴
بین ۶۰ درصد تا ۸۰ درصد	۶۵	۱۵	۹	۱	۰
۸۰ درصد و بیشتر	۳۷	۳۸	۲۱	۴	۴

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول فوق، ملاحظه می‌شود ۱ پروژه عمرانی استان زنجان در گروه پروژه‌های «عمر بالا و تخصیص اندک» قرار دارد که تعیین تکلیف آن باید در اولویت نخست تصمیم‌گیران و سیاستگذاران استان قرار گیرد. پروژه یادشده به شرح جدول زیر است:

جدول ۱۰. پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان با عمر بالا و تخصیص اندک

عنوان فصل	عنوان پروژه	درصد تخصیص اعتبار	عمر پروژه در سال ۱۳۹۸	اعتبارات اختصاص یافته	کل اعتبار پروژه	شهرستان
فصل آب و فاضلاب	ایجاد تاسیسات فاضلاب شهر خرمدره	۱۴.۷٪	۱۵	۱۱۱,۰۱۲	۷۵۵,۶۸۵	خرمدره

مأخذ: همان.

همچنین در جدول زیر، شمایی کلی درخصوص وضعیت پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر مبنای اولویت‌بندی صورت گرفته در قالب ماتریس عمر - تخصیص ارائه شده است:

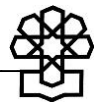
جدول ۱۱. وضعیت کلی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر مبنای

(میلیون ریال / درصد)

اولویت‌بندی ماتریس عمر - تخصیص

اولویت بر حسب ماتریس عمر - تخصیص	تعداد پروژه‌ها	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	برآورد اعتبار باقیمانده	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
اولویت ۱	۱	۱۱۱,۰۱۲	۷۵۵,۶۸۵	۶۴۴,۶۷۳	۱۴.۷
اولویت ۲	۲۹	۵,۷۷۸,۸۸۱	۶,۴۷۸,۳۴۲	۶۹۹,۴۶۲	۸۹.۲
اولویت ۳	۷۵	۶۱۰,۳۴۱	۶۹۴,۶۲۰	۸۴,۲۷۹	۸۷.۹
اولویت ۴	۲۵	۳,۶۰۵,۵۳۳	۸,۸۴۷,۶۹۲	۵,۲۴۲,۱۵۸	۴۰.۸
اولویت ۵	۸۰۸	۳,۲۷۹,۹۹۰	۹,۸۷۲,۸۱۰	۶,۵۹۲,۸۲۰	۳۳.۲

مأخذ: همان.

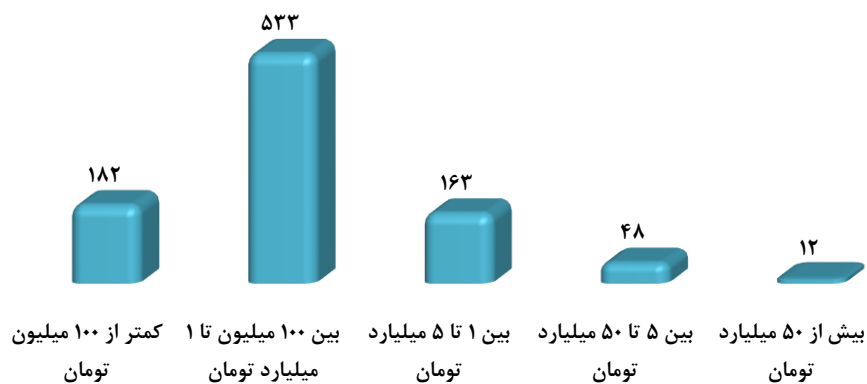
براساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، برای ۱ پروژه مربوط به اولویت ۱، مجموعاً بالغ بر ۷۵/۵ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده که علی‌رغم عمر بالای پروژه‌های این گروه، صرفاً ۱۴/۷ درصد اعتبار پیش‌بینی شده (۱۱/۱ میلیارد تومان)، تخصیص اعتبار صورت پذیرفته است. پروژه‌های اولویت ۲ و ۳ با درصد تخصیص ۸۹/۲ درصد و ۸۷/۹ درصد، محتمل‌ترین پروژه‌ها برای اتمام فوری هستند که اعتبار باقیمانده آنها مجموعاً ۷۸/۴ میلیارد تومان برآورد شده است. از سوی دیگر، پروژه‌های اولویت ۴ و ۵ که در مجموع ۷۰/۲ درصد کل اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های عمرانی استان را در برمی‌گیرند، از منظر تخصیص اعتبار، شرایط چندان قابل‌قبولی را تجربه نکرده‌اند و به ترتیب ۴۰/۸ درصد و ۳۳/۲ درصد تخصیص اعتبار داشته‌اند.

۴-۲. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر حسب اعتبار پروژه

به‌منظور ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان، پس از بررسی کل اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از پروژه‌های یادشده و با توجه به بازه گسترده اعتبار پروژه‌ها که از ۱ میلیون تومان تا ۱۹۵/۱ میلیارد تومان^۱ متغیر است، نسبت به طبقه‌بندی آنها در قالب ۵ دسته به شرح زیر، اقدام شده است:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار،
 - پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار،
 - پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار،
 - پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار،
 - پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار.
- بر این اساس در نمودار زیر، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر حسب اندازه پروژه‌ها (اعتبار پیش‌بینی‌شده برای پروژه) ارائه شده است:

نمودار ۱۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر حسب اندازه پروژه

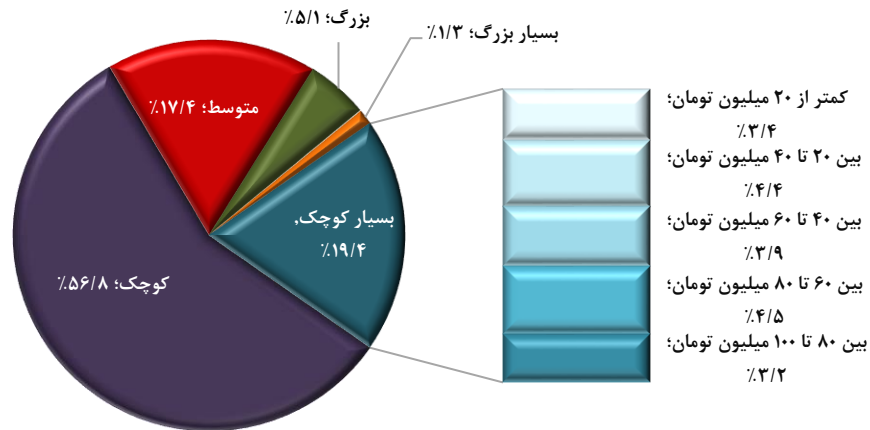

مأخذ: همان.

۱. پروژه آبرسانی از سد مراش به شهرهای ماهنشان، دندی و روستاهای مسیر.

همچنین در نمودار زیر، توزیع پروژه‌های عمرانی استان زنجان، بر حسب اندازه پروژه‌ها، به تصویر کشیده شده است:

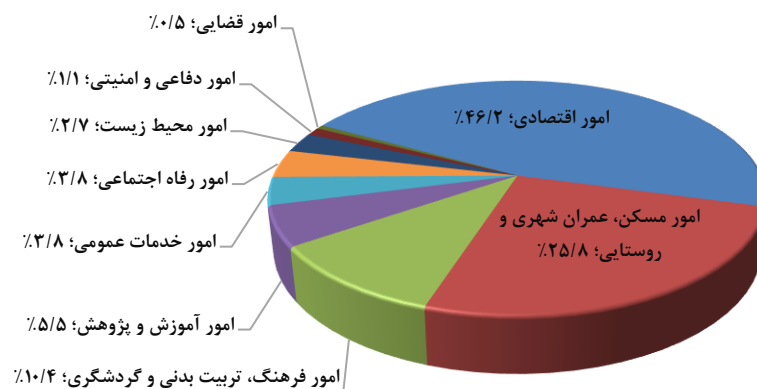
نمودار ۱۸. توزیع پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر حسب اندازه پروژه‌ها

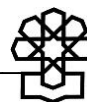
مأخذ: همان.

به این ترتیب ملاحظه می‌شود پروژه‌های کوچک (بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار) و پروژه‌های بسیار کوچک (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار)، به ترتیب با دربرگرفتن ۵۶/۸ درصد (۵۳۳ پروژه) و ۱۹/۴ درصد (۱۸۲ پروژه) از کل پروژه‌های عمرانی استان زنجان، بخش عمده پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین پروژه‌های متوسط (بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار) با ۱۶۳ پروژه (۱۷/۴ درصد سهم) در رتبه بعدی قرار دارند. شایان ذکر است، اندازه ۴۸ پروژه استان زنجان (۵/۱ درصد کل پروژه‌های استان)، بزرگ و اعتبار پیش‌بینی شده برای آنها، بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان است و از سوی دیگر، ۱۲ پروژه (۱/۳ درصد کل پروژه‌های استان) در اندازه بسیار بزرگ برنامه‌ریزی شده‌اند و برای آنها بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده است. نمودار زیر، سهم امور مختلف از پروژه‌های بسیار کوچک را نشان می‌دهد:

نمودار ۱۹. توزیع پروژه‌های بسیار کوچک (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار) بر حسب امور

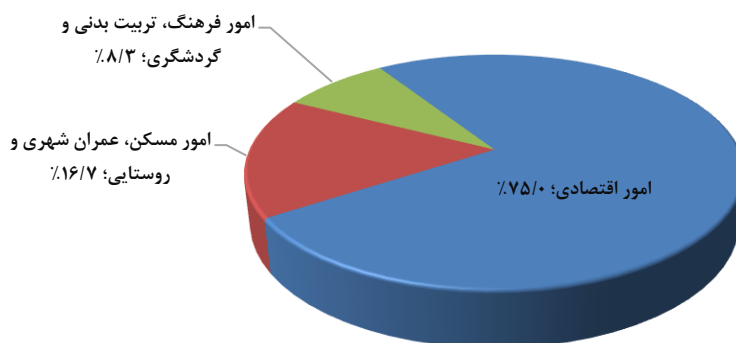

مأخذ: همان.

همان گونه که در نمودار مشخص است، بیشترین سهم از پروژه‌های عمرانی بسیار کوچک در استان زنجان، مربوط به «امور اقتصادی» است. همچنین «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. در نمودار زیر نیز، سهم امور مختلف از ۱۲ پروژه عمرانی بسیار بزرگ استان (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار)، نشان داده شده است:

نمودار ۲۰. توزیع پروژه‌های بسیار بزرگ (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار) بر حسب امور

مأخذ: همان.

نمودار فوق نشان می‌دهد بیشترین سهم از ۱۲ پروژه بسیار بزرگ استان زنجان، به «امور اقتصادی» اختصاص یافته است (۹ پروژه). همچنین ۲ پروژه مربوط به «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و ۱ پروژه دیگر مربوط به «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» است.

در جدول زیر، وضعیت پروژه‌های عمرانی استان زنجان به صورت همزمان بر حسب اندازه پروژه و اولویتبندی ماتریس عمر - تخصیص، مورد بررسی قرار گرفته است:

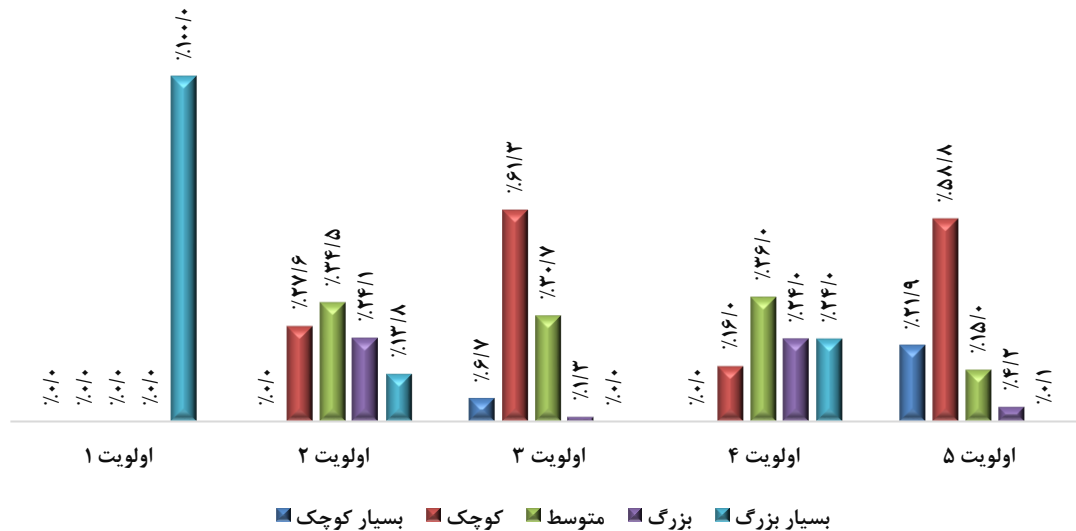
جدول ۱۲. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر حسب اندازه و اولویت

اندازه پروژه	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	جمع
بسیار کوچک	۰	۰	۵	۰	۱۷۷	۱۸۲
کوچک	۰	۸	۴۶	۴	۴۷۵	۵۳۳
متوسط	۰	۱۰	۲۳	۹	۱۲۱	۱۶۳
بزرگ	۰	۷	۱	۶	۳۴	۴۸
بسیار بزرگ	۱	۴	۰	۶	۱	۱۲
جمع	۱	۲۹	۷۵	۲۵	۸۰۸	۹۳۸

مأخذ: همان.

با استفاده از اطلاعات مندرج در جدول فوق، در نمودار زیر توزیع پروژه‌های عمرانی استان زنجان، بر حسب اندازه پروژه‌ها و اولویتبندی ماتریس عمر- تخصیص، نشان داده شده است:

نمودار ۲۱. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان بر حسب اندازه و اولویت

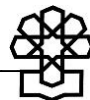

مأخذ: همان.

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، ۱ پروژه‌ای که به دلیل طول عمر زیاد و درصد تخصیص اندک، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته است، از نظر اندازه، در زمره پروژه‌های «بسیار بزرگ» قرار دارد و اعتبار پیش‌بینی شده برای هر آن، بیش از ۵۰ میلیارد تومان است. پروژه‌های اولویت دوم، که ضمن دارا بودن عمر طولانی، از درصد تخصیص بالایی نیز برخوردار هستند و لذا، تصمیم درخصوص اتمام فوری آنها، محتمل‌تر است، عمدتاً در گروه پروژه‌های «متوسط»، «کوچک» و «بزرگ» قرار دارند. پروژه‌های اولویت سوم (عمر اندک و تخصیص بالا)، عمدتاً «کوچک» و «متوسط» هستند.

از سوی دیگر، ۸۴ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ (طول عمر متوسط/زیاد و تخصیص اندک/متوسط) که طی سال‌های آتی، در صورت عدم پیشرفت قابل ملاحظه و افزایش طول عمر، قابلیت انتقال به ناحیه مربوط به پروژه‌های اولویت ۱ را دارا هستند، در زمره پروژه‌های «متوسط»، «بزرگ» و «خیلی بزرگ» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هر یک از آنها بیش از ۱ میلیارد تومان است.

شایان ذکر است حدود ۸۱ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ (عمر اندک و تخصیص اندک/متوسط) که ۸۶٪ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان زنجان را دربرمی‌گیرند و عملیات اجرایی آنها طی یک دهه اخیر آغاز شده است، از نظر اندازه، در زمره پروژه‌های «کوچک» و «بسیار کوچک» قرار گرفته‌اند.

جمع‌بندی و پیشنهادها

بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان حاکی از آن است که در سال ۱۳۹۸، تعداد ۹۳۸ پروژه فعال در قالب ۳۶۲ طرح عمرانی وجود داشته است که قدیمی‌ترین آنها از سال ۱۳۷۰ آغاز شده است. طرح‌های یاد شده در قالب ۱۰ امور، ۳۱ فصل و ۷۰ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند. مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های مذکور بالغ بر ۲۶۶ هزار میلیارد ریال است که در مجموع، ۵۰/۲ درصد اعتبارات یاد شده (حدود ۱۳/۴ هزار میلیارد ریال)، جهت اجرای پروژه‌ها، تخصیص داده شده است. متوسط عمر پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان در سال ۱۳۹۸، معادل ۲/۴ سال بوده است.

در بررسی موضوعی پروژه‌های عمرانی استان زنجان، مشخص شد «امور اقتصادی»، «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» به ترتیب با ۳۱/۶ درصد، ۲۵/۹ درصد و ۱۵/۹ درصد سهم، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند. «امور اقتصادی»، از منظر اعتبارات تخصیص داده شده نیز با اختلاف شدیدتری نسبت به سایر امور، در رتبه نخست قرار دارد. در این زمینه سهم «امور اقتصادی» از اعتبارات تخصیص یافته استان، ۶۷/۷ درصد بوده و به تنهایی بیش از دوسوم اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را جذب کرده است. همچنین «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» به ترتیب با سهم ۱۳/۳ درصدی و ۱۰/۳ درصدی، در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند.

برمبنای فصول، فصل‌های «کشاورزی و منابع طبیعی»، «آب و فاضلاب» و «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، به ترتیب با ۱۴/۹ درصد، ۱۳/۱ درصد و ۱۲/۷ درصد سهم، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به خود اختصاص داده‌اند. در این راستا، فصل «کشاورزی و منابع طبیعی»، ذیل «امور اقتصادی» و فصول «آب و فاضلاب» و «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری» در زمره «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» طبقه‌بندی شده‌اند. از سوی دیگر فصول «منابع آب» و «آب و فاضلاب» به ترتیب با اختصاص ۵۸/۵ درصد و ۱۱/۶ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، بیشترین سهم را از منابع اعتباری تخصیصی استان داشته‌اند. در این زمینه، فصل «منابع آب» در زمره «امور اقتصادی» قرار دارد.

همچنین از منظر برنامه‌ای، ۲ برنامه «ارائه خدمات آب شهری و روستایی (فصل آب و فاضلاب- امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» و «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل- امور اقتصادی)» بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و ۲ برنامه «تأمین آب (فصل منابع آب- امور اقتصادی)» و «عرضه آب (فصل منابع آب- امور اقتصادی)»، بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص یافته را به خود اختصاص داده‌اند. شایان توجه است ۵۹ برنامه عمرانی استان زنجان، علی‌رغم دربرگرفتن ۵۴۰ پروژه، معادل ۵۷/۶ درصد کل پروژه‌های عمرانی استان، صرفاً ۱۱/۴ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند. در این زمینه، ۵۰ برنامه از ۵۹ برنامه یادشده، هریک سهمی بسیار اندک و کمتر از ۰/۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان را جذب کرده‌اند.

نتایج حاصل از بررسی جغرافیایی پروژه‌های عمرانی استان زنجان در سطح شهرستان‌های استان، حاکی از آن است که شهرستان «زنجان» به‌عنوان مرکز استان، ضمن برخورداری از سهم ۲۱/۴ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، با ۲۶/۸ درصد سهم از اعتبارات تخصیص یافته استان، بیشترین سهم از منابع عمرانی استان را داراست؛ پس از شهرستان

«زنجان»، شهرستان «ایجرود» با ۲۴/۵ درصد سهم از اعتبارات تخصیص یافته استان، در رتبه بعدی قرار گرفته است. در این زمینه، سهم بالای شهرستان «ایجرود» از اعتبارات تخصیص یافته در مقایسه با سهم اندک آن از تعداد پروژه‌های عمرانی استان (۷/۹ درصد سهم)، قابل تأمل است. این درحالی است که شهرستان «خدابنده» علی‌رغم برخورداری از سهم ۱۸/۷ درصدی از تعداد کل پروژه‌های استان، صرفاً ۶/۸ درصد از اعتبارات تخصیص یافته را جذب نموده است. بررسی شاخص درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سطح شهرستان‌های استان نشان می‌دهد وضعیت شاخص یادشده در اغلب شهرستان‌های استان، چندان مساعد نبوده و بجز دو شهرستان «بهر» و «ایجرود» که به ترتیب از نسبت تخصیص اعتبار ۸۱/۴ درصد و ۶۴/۳ درصد برخوردارند، سایر شهرستان‌ها کمتر از ۶۰ درصد (بین ۲۲ تا ۵۶ درصد) تخصیص اعتبار داشته‌اند. در این ارتباط، شهرستان‌های «خرمدره»، «سلطانیه»، «زنجان»، «ماهانشان» و «خدابنده» با نسبت تخصیص اعتبار کمتر از ۵۰ درصد، کمترین میزان درصد تخصیص اعتبار را در میان شهرستان‌های استان داشته‌اند.

پس از بررسی موضوعی و جغرافیایی پروژه‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای استان زنجان، مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها به صورت همزمان ارزیابی شده است. این موضوع از آن جهت حائز اهمیت است که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل‌اتکا علی‌رغم صرف زمان و منابع فراوان، به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل گشته است. لذا ایجاد مبنای مناسبی برای قضاوت و تصمیم‌گیری درخصوص نحوه برخورد با طرح‌های عمرانی استان، ضروری به نظر می‌رسد. به‌ویژه آنکه طولانی شدن اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، آثاری بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور بر جای خواهد گذاشت.

به‌عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان، متمرکز بر موضوعاتی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش قابل‌ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند. از این‌روی، پروژه‌های عمرانی استان زنجان در قالب ماتریسی تحت عنوان عمر-درصد تخصیص مورد ارزیابی قرار گرفته و در ۵ گروه، به شرح جدول زیر طبقه‌بندی شده‌اند:

جدول ۱۳. ارزیابی وضعیت پروژه‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای استان زنجان براساس ماتریس عمر-درصد تخصیص

اولویت	گروه	تعداد پروژه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	۱	<ul style="list-style-type: none"> • نظارت و بررسی دقیق پروژه • آسیب‌شناسی علل تأخیر • تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه 	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نمی‌باشد.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۲۹	<ul style="list-style-type: none"> • نظارت و بررسی دقیق پروژه • آسیب‌شناسی علل تأخیر • اتمام یا اصلاح پروژه 	به دلیل تخصیص بخش قابل‌توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نمی‌باشد.

اولویت	گروه	تعداد پروژه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۷۵	• تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردار می‌باشند.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	۲۵	• نظارت و بررسی دقیق پروژه • آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر • تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه	شرایط بینابینی نسبت به دو گروه نخست دارند اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	۸۰۸	• نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی	هنوز انحراف جدی درخصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

مأخذ: نتایج تحقیق.

همچنین ارزیابی «اندازه» پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان زنجان براساس کل اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از پروژه‌ها صورت پذیرفته است. براساس طبقه‌بندی شرح داده شده در متن گزارش، ۱۹/۴ درصد پروژه‌های عمرانی استان زنجان، در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. اندازه ۵۶/۸ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۱۷/۴ درصد آنها، «متوسط» است و درنهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ»، به ترتیب ۵/۱ درصد و ۱/۳ درصد از کل پروژه‌های استان را به‌خود اختصاص داده‌اند.

شایان ذکر است اندازه تنها پروژه‌های که براساس ماتریس عمر-درصد تخصیص، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته است، «بسیار بزرگ» است؛ لذا اعتبار پیش‌بینی شده برای آن، بیش از ۵۰ میلیارد تومان است. پروژه‌های اولویت دوم، عمدتاً در گروه پروژه‌های «متوسط»، «کوچک» و «بزرگ» قرار دارند. پروژه‌های اولویت سوم، عمدتاً «کوچک» و «متوسط» هستند. همچنین بیش از ۸۴ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است، در زمره پروژه‌های «متوسط»، «بزرگ» و «خیلی بزرگ» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها، حداقل ۱ میلیارد تومان می‌باشد. شایان ذکر است، حدود ۸۱ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ که ۸۶/۱ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند، «کوچک» یا «بسیار کوچک» هستند.

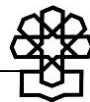
با توجه به آنکه پروژه‌هایی که عمر آنها کمتر از ۱۰ سال است، بسته به درصد تخصیص اعتبار، در اولویت سوم یا پنجم جای گرفته‌اند، می‌توان گفت بخش عمده پروژه‌های عمرانی استان که طی یک دهه اخیر بارگذاری شده‌اند، از نظر شاخص اندازه، «کوچک» هستند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها، بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان است.

پیوست‌ها

پیوست ۱

براساس مستندات ارائه شده توسط معاونت امور استان‌های سازمان برنامه و بودجه، منابع اعتباری استانی می‌تواند از سرفصل‌های زیر تأمین شود:

- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی،
- مجموع ۳ درصد درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی،
- مصوبات خاص استان‌ها،
- اعتبارات ۲۷ درصد ارزش افزوده،
- اعتبارات موضوع ماده (۲۳) قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرائم رانندگی،
- حوادث غیرمترقبه ماده (۱۰) قانون تنظیم،
- اعتبارات قانون استفاده متوازن در جدول ۹ توازن ملی ابلاغی به استان‌ها،
- اعتبار موضوع بازپرداخت فروش اموال منقول و غیرمنقول دولتی،
- اعتبار تعهدات سفرهای رهبر انقلاب اسلامی،
- اعتبار تعهدات سفرهای ریاست جمهوری،
- اعتبار موضوع ارتقای درآمدهای استانی،
- اعتبار متمرکز درآمد- هزینه دستگاه‌های اجرایی،
- اعتبارات موضوع ماده (۶۳) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت،
- هزینه‌های پیش‌بینی نشده سرمایه‌ای،
- کمک به هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر و ضروری،
- کمک به اشخاص حقیق و حقوقی غیردولتی،
- کمک بلاعوض، یارانه سود و کارمزد وجوه اداره شده، تحقیقات، آموزش و نظارت بر اجرای طرح‌های تولیدی و خدماتی آموزش عالی غیرانتفاعی،
- کمک به توسعه زیربنای روستایی، تکمیل مجتمع‌های آبرسانی و زیرساخت‌های نواحی صنعتی و کمک‌های فنی و اعتباری به توسعه اشتغال روستایی،
- کمک به اجرای طرح‌های مشارکت با بخش خصوصی،
- اعتبارات موضوع واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام، تکمیل شده و آماده بهره‌برداری دولت،
- ایجاد زیرساخت‌های توسعه پایدار شرق و غرب کشور،
- اعتبارات موضوع طرح‌های بیمارستان‌های کشور،
- پرداخت مطالبات مشاوران و پیمانکاران طرح‌های سدها و شبکه‌های آبیاری و زهکشی متوقف شده در حوزه دریاچه ارومیه،

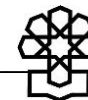
- تسویه بدهی‌های قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی و نهادهای غیردولتی از طریق تهاتر بدهی اشخاص یادشده به بانک‌ها،
- تسویه بدهی‌های قطعی شده دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی،
- تهدات پرداخت نشده بودجه مصوب سال‌های قبل، موضوع مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور،
- اعتبارات موضوع فروش سهام، سهم‌الشرکه، اموال دارایی‌ها و حقوق مالی و نیروگاه‌های متعلق به دولت و مؤسسات و شرکت‌های دولتی وابسته و تابعه اوراق مشارکت،
- منابع داخلی شرکت‌های دولتی،
- منابع داخلی شهرداری‌ها،
- تسهیلات وام خارجی،
- تسهیلات وام داخلی،
- خودیاری.

پیوست ۲

جدول ۱۴. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان زنجان بر حسب برنامه

(میلیون ریال / درصد)

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸ ^۱	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۷۰۰۳۰۰۰	برنامه تأمین آب	۳,۳۸۸,۵۹۱	۴۸۵,۲۸۵	۲۶۹,۸۱۸	۳,۶۵۸,۴۰۹	۶۹۹,۵۵۵	۴,۵۷۳,۴۳۱	۸۰.۰
۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه عرضه آب	۳,۳۱۱,۲۲۰	۴۷۶,۷۹۱	۲۶۵,۰۹۶	۳,۵۷۶,۳۱۶	۳,۰۷۱,۱۱۲	۶,۸۵۹,۱۲۳	۵۲.۱
۱۵۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب	۱,۰۱۴,۵۰۹	۳۰۷,۵۹۱	۱۷۱,۰۲۱	۱,۱۸۵,۵۳۰	۱,۲۵۷,۷۴۳	۲,۵۷۹,۸۴۳	۴۶.۰
۱۷۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه گسترش ورزش همگانی	۴۶۶,۷۴۸	۲۸۵,۰۸۹	۱۵۸,۵۰۹	۶۲۵,۲۵۸	۲۸۶,۷۳۳	۱,۰۳۸,۵۷۰	۶۰.۲
۱۳۰۷۰۰۶۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	۴۸۳,۸۴۵	۱۹۴,۵۰۸	۱۰۸,۱۴۶	۵۹۱,۹۹۱	۶۶۷,۶۵۷	۱,۳۴۶,۰۱۰	۴۴.۰
۱۳۰۳۰۰۱۶۰۰۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای	۲۶۵,۳۶۱	۳۷۵,۰۴۰	۲۰۸,۵۲۲	۴۷۳,۸۸۴	۳۸۴,۳۸۹	۱,۰۲۴,۷۹۰	۴۶.۲
۱۳۰۴۰۰۱۱۰۰۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی	۱۳۷,۶۳۲	۵۹۴,۳۳۰	۳۳۰,۳۹۲	۴۶۸,۰۲۴	۱,۶۱۲,۸۹۰	۲,۳۴۴,۷۵۲	۲۰.۰
۱۵۰۳۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی	۱۴۹,۶۹۴	۳۹۴,۵۰۹	۲۱۹,۳۴۷	۳۶۹,۰۴۱	۵۸۲,۸۱۱	۱,۱۲۷,۰۱۴	۳۲.۷
۱۸۰۱۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش ابتدایی	۱۶۸,۷۸۹	۲۹۴,۲۴۶	۱۶۳,۶۰۱	۳۳۲,۳۹۰	۲۱۲,۰۵۶	۶۷۵,۰۹۱	۴۹.۲
۱۷۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه گردشگری داخلی	۱۵۷,۱۹۷	۲۶۹,۷۱۳	۱۴۹,۹۶۰	۳۰۷,۱۵۷	۱۵۰,۲۰۸	۵۷۷,۱۱۸	۵۳.۲
۱۰۰۲۰۰۵۴۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۱۱۶,۹۷۴	۲۷۹,۱۹۱	۱۵۵,۲۳۰	۲۷۲,۲۰۴	۱۵۸,۰۱۰	۵۵۴,۱۷۵	۴۹.۱
۱۷۰۳۰۰۳۴۰۰۰	برنامه گسترش و بهسازی کتابخانه‌های عمومی	۳۲,۱۸۸	۲۴۴,۱۰۸	۱۳۵,۷۲۴	۱۶۷,۹۱۲	۵۹,۹۴۰	۳۴۶,۲۳۶	۴۹.۹
۱۳۰۶۰۰۱۲۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌وری آب در عرصه کشاورزی	۰	۱۷۵,۰۳۸	۹۷,۳۲۱	۹۷,۳۲۱	۳۴۲,۰۷۶	۵۱۷,۱۱۴	۱۸.۸
۱۵۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه حمل‌ونقل شهری و روستایی	۰	۱۶۱,۵۱۹	۸۹,۸۰۵	۸۹,۸۰۵	۰	۱۶۱,۵۱۹	۵۵.۶
۱۶۰۱۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت شهری	۴۶,۶۵۳	۶۵,۰۴۴	۳۶,۱۶۴	۸۲,۸۱۷	۴۷,۵۶۸	۱۵۹,۲۶۵	۵۲.۰
۱۷۰۳۰۰۲۲۰۰۰	برنامه حمایت از فعالیت‌های فرهنگی، هنری، دینی استان‌ها	۴۹,۹۶۲	۴۷,۳۷۶	۲۶,۳۴۱	۷۶,۳۰۳	۲۱,۹۴۰	۱۱۹,۲۷۸	۶۴.۰
۱۵۰۲۰۰۱۲۰۰۰	برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی	۸,۷۳۴	۱۱۶,۰۳۶	۶۴,۵۱۶	۷۳,۲۵۰	۱,۰۰۰	۱۲۵,۷۷۰	۵۸.۲
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۰	برنامه آبخیزداری و حفاظت خاک	۳۶۹	۱۲۶,۳۸۷	۷۰,۲۷۱	۷۰,۶۴۰	۲۳۸,۷۷۴	۳۶۵,۵۳۰	۱۹.۳
۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	۶۴,۹۷۷	۹,۵۹۱	۵,۳۳۳	۷۰,۳۰۹	۲۱,۳۲۰	۹۵,۸۸۸	۷۳.۳
۱۸۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش دوره اول متوسطه	۲۸,۰۶۵	۷۱,۹۷۰	۴۰,۰۱۵	۶۸,۰۸۰	۱۱۹,۱۵۶	۲۱۹,۱۹۱	۳۱.۱
۱۸۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه کار و دانش	۳۳,۱۰۹	۵۸,۶۰۸	۳۲,۵۸۶	۶۵,۶۹۵	۰	۹۱,۷۱۷	۷۱.۶
۱۷۰۱۰۰۱۴۰۰۰	برنامه حمایت از حوزه‌های علمیه و مدارس علوم دینی	۴۶,۵۳۸	۳۱,۸۰۰	۱۷,۶۸۱	۶۴,۲۱۹	۰	۷۸,۳۳۸	۸۲.۰
۱۵۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات شهری و روستایی	۰	۹۵,۹۸۹	۵۳,۳۷۰	۵۳,۳۷۰	۶۳۱	۹۶,۶۲۰	۵۵.۲
۱۷۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ورزش و سلامت دانش‌آموزان	۲۷,۸۴۸	۳۱,۱۵۴	۱۷,۳۲۲	۴۵,۱۷۰	۳۶,۲۰۰	۹۵,۲۰۲	۴۷.۴
۱۶۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات درمانی	۰	۷۹,۶۰۰	۴۴,۲۵۸	۴۴,۲۵۸	۰	۷۹,۶۰۰	۵۵.۶
۱۳۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از جنگل‌های کشور	۰	۶۹,۶۹۰	۳۸,۷۴۸	۳۸,۷۴۸	۱۹,۳۸۰	۸۹,۰۷۰	۴۳.۵

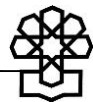

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۸۰۱۰۶۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه نظری	۶,۰۶۴	۵۰,۹۲۰	۲۸,۳۱۲	۳۴,۳۷۶	۴۱,۲۸۳	۹۸,۲۶۷	۲۵.۰
۱۹۰۳۰۱۹۰۰۰	برنامه حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار	۹,۹۵۹	۳۷,۹۵۰	۲۱,۱۰۰	۳۱,۰۵۹	۵,۵۰۰	۵۳,۴۰۹	۵۸.۲
۱۷۰۱۰۳۱۰۰۰	برنامه اطلاع‌رسانی و تبلیغات دینی رسانه‌ای	۲۴,۷۲۸	۱۰,۱۳۶	۵,۶۳۶	۳۰,۳۶۴	۱۱,۸۷۲	۴۶,۷۳۶	۶۵.۰
۱۰۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۲۲,۲۶۷	۱۲,۶۶۵	۷,۰۴۲	۲۹,۳۰۹	۵,۶۶۸	۴۰,۶۰۰	۷۲.۲
۱۷۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول فرهنگی	۱۹,۶۵۹	۵,۷۳۲	۳,۱۸۷	۲۲,۸۴۶	۸,۱۰۰	۳۳,۴۹۱	۶۸.۲
۱۷۰۳۰۳۱۰۰۰	برنامه ساماندهی امور جوانان	۱,۷۰۰	۳۷,۰۳۷	۲۰,۵۹۳	۲۲,۲۹۳	۱۷۵,۰۰۰	۲۱۳,۷۳۷	۱۰.۴
۱۳۰۶۰۱۵۰۰۰	برنامه بررسی، کنترل و پایش بیماری‌های واگیر و قرنطینه‌های دام، طیور و آبزیان	۴,۵۹۳	۳۱,۶۳۰	۱۷,۵۸۶	۲۲,۱۷۹	۵۷,۲۶۰	۹۳,۴۸۳	۲۳.۷
۱۴۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه پایش و مدیریت آلاینده‌ها	۰	۳۸,۷۵۰	۲۱,۵۴۵	۲۱,۵۴۵	۱۴,۵۰۰	۵۳,۲۵۰	۴۰.۵
۱۱۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه حفظ نظم و امنیت داخل و خارج شهرها	۰	۳۷,۲۴۷	۲۰,۷۰۹	۲۰,۷۰۹	۴۹,۲۱۹	۸۶,۴۶۶	۲۴.۰
۱۶۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت روستایی	۱۱,۳۰۹	۱۰,۴۰۰	۵,۷۸۲	۱۷,۰۹۱	۲,۶۹۱	۲۴,۴۰۰	۷۰.۰
۱۳۰۶۰۱۰۰۰۰	برنامه افزایش تولید محصولات دام و طیور	۰	۲۷,۱۹۰	۱۵,۱۱۸	۱۵,۱۱۸	۱۴,۳۸۰	۴۱,۵۷۰	۳۶.۴
۱۹۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات اجتماعی فرهنگی، ورزشی به ایثارگران	۱۰,۲۴۳	۷,۷۵۰	۴,۳۰۹	۱۴,۵۵۲	۱۴,۴۸۰	۳۲,۴۷۳	۴۴.۸
۱۶۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات فوریت‌های پزشکی پیش‌بیمارستانی	۰	۲۲,۹۰۵	۱۲,۷۳۵	۱۲,۷۳۵	۴,۰۹۵	۲۷,۰۰۰	۴۷.۲
۱۷۰۵۰۱۹۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۰	۲۱,۸۰۰	۱۲,۱۲۱	۱۲,۱۲۱	۳۹,۶۰۰	۶۱,۴۰۰	۱۹.۷
۱۸۰۱۰۱۵۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۰	۱۹,۴۹۰	۱۰,۸۳۶	۱۰,۸۳۶	۰	۱۹,۴۹۰	۵۵.۶
۱۵۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ساماندهی عشایر	۰	۱۸,۶۰۳	۱۰,۳۴۳	۱۰,۳۴۳	۲۶,۶۷۲	۴۵,۲۷۵	۲۲.۸
۱۱۰۱۰۲۵۰۰۰	برنامه کمک به پایگاه‌ها و حوزه‌های مقاومت	۰	۱۶,۷۳۷	۹,۳۰۶	۹,۳۰۶	۰	۱۶,۷۳۷	۵۵.۶
۱۳۰۶۰۰۴۰۰۰	برنامه ترویج و توانمندسازی جوامع محلی و بهره‌برداران	۰	۱۶,۲۹۱	۹,۰۵۸	۹,۰۵۸	۲۹,۴۸۲	۴۵,۷۷۳	۱۹.۸
۱۴۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه حفاظت، احیا و بهسازی زیست‌بوم‌های خشکی	۰	۱۵,۱۸۵	۸,۴۴۳	۸,۴۴۳	۳۱,۸۷۰	۴۷,۰۵۵	۱۷.۹
۱۳۰۶۰۱۱۰۰۰	برنامه افزایش محصولات زراعی	۰	۱۵,۱۲۰	۸,۴۰۷	۸,۴۰۷	۱۰,۲۴۰	۲۵,۳۶۰	۳۳.۱
۱۹۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات امداد و نجات به آسیب‌دیدگان حوادث و سوانح	۲,۳۷۶	۷,۶۶۹	۴,۲۶۴	۶,۶۴۰	۱۰,۵۰۰	۲۰,۵۴۵	۳۲.۳
۱۸۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	۰	۱۱,۴۵۹	۶,۳۷۱	۶,۳۷۱	۱۸,۱۰۰	۲۹,۵۵۹	۲۱.۶
۱۳۰۱۰۱۵۰۰۰	برنامه توسعه امور برق	۰	۱۰,۰۰۰	۵,۵۶۰	۵,۵۶۰	۷,۸۰۰	۱۷,۸۰۰	۳۱.۲
۱۳۰۶۰۳۱۰۰۰	برنامه کنترل و مبارزه با آفات و بیماری‌های گیاهی و علف‌های هرز	۰	۸,۸۳۰	۴,۹۰۹	۴,۹۰۹	۱۷,۶۶۰	۲۶,۴۹۰	۱۸.۵
۱۳۰۶۰۰۹۰۰۰	برنامه افزایش محصولات باغی	۱,۳۹۴	۵,۱۱۰	۲,۸۴۱	۴,۲۳۵	۱۰,۱۴۰	۱۶,۶۴۴	۲۵.۴
۱۳۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات هواشناسی و اقلیم‌شناسی	۰	۶,۲۶۲	۳,۴۸۲	۳,۴۸۲	۰	۶,۲۶۲	۵۵.۶
۱۸۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش استثنایی	۰	۶,۰۰۰	۳,۳۳۶	۳,۳۳۶	۸,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	۲۳.۸
۱۳۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه ارائه خدمات هواشناسی	۰	۵,۰۰۳	۲,۷۸۲	۲,۷۸۲	۳,۱۰۰	۸,۱۰۳	۳۴.۳
۱۳۰۷۰۰۵۰۰۰	برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	۳۰۰	۴,۳۰۰	۲,۳۹۱	۲,۶۹۱	۱,۰۰۰	۵,۶۰۰	۴۸.۱
۱۳۰۶۰۲۹۰۰۰	برنامه واگذاری و ساماندهی مالکیت و صدور سند اراضی کشاورزی	۱,۰۰۰	۲,۷۲۰	۱,۵۱۲	۲,۵۱۲	۳,۴۴۰	۷,۱۶۰	۳۵.۱

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸ ^۱	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۲۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه اقدامات تأمینی و مدیریت بحران	۰	۳,۷۰۰	۲,۰۵۷	۲,۰۵۷	۶,۰۰۰	۹,۷۰۰	۲۱.۲
۱۷۰۱۰۱۰۰۰۰	برنامه حفظ و ارتقای فعالیت های فرهنگی - دینی مساجد	۰	۳,۵۸۳	۱,۹۹۲	۱,۹۹۲	۴,۰۰۰	۷,۵۸۳	۲۶.۳
۱۳۰۶۰۰۳۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره برداری اصولی از مراتع کشور	۰	۳,۰۰۰	۱,۶۶۸	۱,۶۶۸	۶,۰۰۰	۹,۰۰۰	۱۸.۵
۱۷۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه طراحی و ترویج صنایع دستی	۰	۲,۵۰۰	۱,۳۹۰	۱,۳۹۰	۵,۰۰۰	۷,۵۰۰	۱۸.۵
۱۶۰۲۰۰۶۰۰۰	برنامه ارتقای سلامت خون و فرآورده های خونی	۰	۲,۰۰۰	۱,۱۱۲	۱,۱۱۲	۴,۰۰۰	۶,۰۰۰	۱۸.۵
۱۳۰۶۰۰۸۰۰۰	برنامه افزایش تولید آبزیان پرورشی	۰	۱,۵۹۰	۸۸۴	۸۸۴	۳,۱۸۰	۴,۷۷۰	۱۸.۵
۱۵۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه پژوهش های کاربردی	۶۴۰	۱۵۰	۸۳	۷۲۳	۰	۷۹۰	۹۱.۶
۱۷۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه اکتشاف باستان شناسی و تاریخی	۰	۱,۲۰۰	۶۶۷	۶۶۷	۲,۴۰۰	۳,۶۰۰	۱۸.۵
۱۳۰۴۰۱۲۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان ها، اماکن و ماشین آلات	۰	۱,۰۰۰	۵۵۶	۵۵۶	۱,۰۰۰	۲,۰۰۰	۲۷.۸
۱۰۰۲۰۰۶۰۰۰	برنامه ارائه خدمات نقشه برداری و اطلاعات مکانی	۰	۸۰۰	۴۴۵	۴۴۵	۵,۷۰۰	۶,۵۰۰	۶.۸
۱۹۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات توانبخشی به نیازمندان	۰	۸۰۰	۴۴۵	۴۴۵	۱,۶۰۰	۲,۴۰۰	۱۸.۵
۱۳۱۰۰۰۴۰۰۰	برنامه پژوهش های کاربردی	۰	۵۸۰	۳۲۲	۳۲۲	۰	۵۸۰	۵۵.۶
۱۹۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه تأمین مسکن اینترگران	۰	۲۵۰	۱۳۹	۱۳۹	۰	۲۵۰	۵۵.۶
۱۸۰۳۰۲۵۰۰۰	برنامه فضاهای آموزشی و کمک آموزشی	۰	۸۷	۴۸	۴۸	۰	۸۷	۵۵.۶
کل استان								
		۱۰,۱۱۵,۲۳۶	۵,۸۸۲,۲۳۴	۳,۲۷۰,۵۲۲	۱۳,۳۸۵,۷۵۸	۱۰,۶۵۱,۶۸۰	۲۶,۶۴۹,۱۴۹	۵۰.۲

مآخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح های تملک دارایی های سرمایه ای استان ها در سال ۱۳۹۸.

* براساس خلاصه گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

منابع و مأخذ

۱. قوانین بودجه سنواتی کل کشور.
۲. مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.
۳. فصیحی، حمید. آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای ساماندهی، مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، ۱۴۰۰.